

Çingl

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ • YIL: 14 • SAYI: 84 • MART - NİSAN 2024

Kültür ve Turizm Bakanlığı dergimizin abonesidir

ISSN: 1309-7717

70 ₺

*Ev Dışı Tüketim (E.D.T)
-18 Soğuk Hava Depoculuğu
-18 ve +5 Gıda Lojistiği*

***Dondurulmuş
Lezzetler...***

MEHMET CONAĞASI ORT. GIDA SAN. ve TİC. A.Ş.

Organize Sanayi Bölgesi 10. Cad. No:7 Melikgazi / Kayseri

Tel: 0(352) 321 38 38 - Faks: 0(352) 321 38 45

info@metegida.com.tr

Çıngı

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneği (KAYSADER) yayın organıdır.
(İki ayda bir yayınlanır)

ISSN: 1309-7717

KAYSADER ÇINGİ	*	YAZI DANIŞMA KURULU
Adına İmtiyaz Sahibi	*	Doç. Dr. Ahmet KAYASANDIK
Mustafa KIYAK	*	Abdullah AYATA
Yazı İşleri Müdürü	*	Duran TAMER
Yusuf DOĞDU	*	Kadir ACI
Genel Yayın Yönetmeni	*	Köksal AKÇALI
Şeyhmus ÇİÇEK	*	Mustafa ACAR
Halkla İlişkiler	*	Mustafa Ferit YILDIZ
İsmail KAYA	*	Dizgi, Mizanpaj
Reklam ve Tanıtım	*	Mustafa BOZKURT
Hanife KANTAR	*	

İletişim Adresi

cingidergisi@gmail.com

0 352 818 55 30 - 0 532 202 71 86

Yazışma Adresi

Cumhuriyet Mah. Mevlevi Cad. Cıncıklı İşhanı
Kat: 3/307 PK: 212 Melikgazi/KAYSERİ

Katkı İçin

Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneği
Ziraat Bankası Erciyes Şubesi
İBAN: TR37 0001 0019 9171 7391 6450 01

Baskı

Önder Ofset
Matbaa Ambalaj Tic. ve San. Ltd. Ş
Matbaacılar Sitesi 92/A
0 352 331 44 00 - 0 530 227 40 04
Kocasinan/KAYSERİ

Katkı Bedeli

Yurt içi: 420 TL, Yurt dışı: 25 Euro, Kurumlar: 420 TL

Bu dergideki yazılarda ifade edilen görüş ve fikirlerin hukuki sorumlulukları yazarlarına aittir. Yazılardan ve şiirlerden dergimizin ismi belirtilerek alıntı yapılabilir. Gönderilen eserler yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez. Yayımlanan eserlere telif ücreti ödenmez.

içindekiler

Memlekete bahar nasıl geldi?	Abdullah AYATA	3
Şiir benim	Hasan UKDEM	5
İçimdek ahraz	Şeyhmus ÇİÇEK	6
Hayat	Köksal AKÇALI	6
Almancılar	İhsan YALÇINKAYA	7
Gözyaşı tesbihi	Mustafa ERKENEKLİ	11
Hâlimiz	Yusuf DOĞDU	12
Nazlı yâr	Kadir ACI	12
Abdallar	Mustafa BERÇİN	13
Kuşların cıvıltısı	Serdar SAVAŞ	15
Sensin kadın	Hikmet DURKUT	15
Ağlayan şehir	Banu SANCAK	16
Sitem	İbrahim Halil MANTIOĞLU	16
Kırk dokuzundan ellime elli nasihat	Fatma ÇETİN KABADAYI	17
Yangın var	Nurullah ÖZDEMİR	20
Yanma gönül	Şerife KÖKSAL BADISABA	21
Öz'gölüm	İsmet BOZKURT	21
Bir hayalin ardından	Mehmet CONAĞASI	22
İçimde saklıyorum adını	Züleyha ÖZBAY BİLGİÇ	26
Şiirimizde şairnameler	Ali Rıza NAVRUZ	27
Neden Duran Baba	Duran TAMER	28
Nezaket	Faik KUMRU	29
Şiir dünyamızda Halil SOYUER	Abdullah SATOĞLU	31
Gel de bir gör Kırşehir'i	İbrahim DÜĞER	34
On sekiz mart şehitler günü	Mustafa TOPAL	35
Arıyorum beni bulamıyorum	Zeynep SÜMER	36
Akif'e	Nermin AKKAN	37
Bilezik	Gülçin YAĞMUR AKBULUT	38
Kadın	Leyla KOÇAK ORUÇ	40
Türkçe kullanım yanlışları	Mustafa SÜTÇÜ	41
Üzülüyorum	Mustafa ACAR	43
Ne sanıyorsun	Filiz YÜKSEL	44
Sevda yollarında koşan şair: Hazani	Tamella ALİYEVA	45

MEMLEKETE BAHAR NASIL GELDİ?

Abdullah AYATA

Ülkemizin herhangi bir köyünde, yaylasında, obasında akşamüzeri otlamadan gelen koyun sürülerinin önüne geçerek çobanına yalvarıp yeni doğmuş kuzuları çocuklar kucaklarına aldı mı? Sahiplerine götürerek "honçalık" denilen çoğunlukla yumurta, şeker, pestil gibi yiyeceklerden oluşan hediyelerini alıp sevinerek evlerine döndüler mi?

Mitolojik Türk kahramanları ve ilginç hayvanlara benzeyen kostümleriyle donanan gençler geceleri kapı kapı gezerek saya toplama işini gerçekleştirdiler mi? Vardıkları evlerde;

"Saya geldi sakının.
Altın küpe takının
Verenin bir oğlu olsun.
Vermeyenin kör bir kızı olsun.
Onu da Allah elinden alsın."

Şeklinde bulgur, tereyağı, peynir, yumurta ve kendilerine verilebilecek başka bir yiyecek maddesini saya geleneği olarak talep ettiler mi?

Kapılarını açmayanlar veya gecikenler için isim ve lakaplarına göre doğaçlama olarak;

"Hatçe Dezze! Hatçe Dezze!
Ayakları çap burnu yukarı!
Edesiz çirkin karı!
Çık dışarı! Çık dışarı!"
Benzeri, haneye özel maniler söylediler mi?

Zamansız gelen leylekler hava soğuyup sulu sepken kar atıştırmaya başlayınca yuvalarına tüneyip uzun boyunlarını gövdelerinin içine çekerek başlarını yere eğip bir an evvel havaların düzelmesi için dua ettiler mi? Yakacakları biten hanelerin ocaklarında, sobalarında kesmik (samanın iri kaba kısmı) yakılmak zorunda kalındı mı? Geceleri üşüyüp titreyen çocuklar aynı yatağa girip ısınarak uyuyabilmek için pürçüklü yığını hâline geldiler mi? Karlar iyice erimeye başladı mı? Irmaklar, dereler taşıp daha ekilmeden tarlaların üzerlerini koyu balçıklı sularla kapladı mı? Yayla hazırlığı için eksikler gedikler tamamlandı mı? Atlar gün yüzüne çıkarılıp hamlama ve alıştırma işlemleri yapıldı mı? Kabaran dam toprakları defalarca loğlanıp yağmur sularını geçirmez duruma getirildi mi?

Kasaba esnafları defterlerine son verisiye alışveriş miktarlarını yazmaya başladı mı? Temizlik işçilerinin kar kürüme zamanı sona erip işleri hafifledi mi? Yollar iyice açıldı mı kamyonlar, otobüsler, dolmuşlar yol kapanma tehlikesi olmadan her tarafa gider gelir oldular mı? Şehirli aileler bağ kuyularının kar doldurma işlemini hallettiler mi? Gübrelerini taşıttılar mı? Faytonları çeken atların nalları döşeme taşlar üzerinde takırdamaya başladı mı? Hanımlar mantolarını, erkekler paltolarını rahatça çıkararak gezer tozar oldular mı? Erkek çocuklar okula giderken kısa pantolonlarını giymeye başladılar mı?

Ne yazık ki bizim neslin zamanında yaşamış olduğu bu olaylar şimdilerde gerçek-

leşmiyor. Her birisi çocukluğumuzun, gençliğimizin tatlı anıları olarak sisli görüntüleriyle gerilerde kaldı. Geleneklerimiz, göreneklerimiz unutuldu. Kültürümüz erozyona uğradı. Köyler hızla boşalmaya, boş kalan haneler viran olmaya başladı. Tarlalar ekilmez oldu. Hayvan sürüleri bitti. Dağlar tepeler ıssız kaldı. Eskiden köy sınırlarındaki ekinleri başka köylerin davarlarından korumakla görevli kır bekçileri vardı. Komşu köylerin davarları muhitlerindeki arazilerdeki ekinlere girip zarar verirse müdahale ederler, köy ihtiyar heyeti ziyan tespiti yaptırarak karşı tarafa tahmini zararı ödetirdi. Bu konuda bazen kavgalar, gürültüler yaşanır. Şimdi dağlardaki, arazilerdeki otlar, çiçekler kendi hâlinde kuruyor. Kır bekçiliği mesleği ortadan kalktı.

İnsanlar birbirlerine nispet yaparcasına şehirlere taşınmaya başladılar. En büyük amaçları buralardan bir konut sahibi olmak isteyen insanların önde gelen bahaneleri çocuklarına iyi bir eğitim aldırarak rahat iş sahibi yapmaktır. Belki bazıları arzuladıkları yaşam şartlarına kavuştular ama çoğunluğu şehrin sanayisinde fabrika işçisi olarak hayatlarını idame ettirmek zorunda kaldılar. Özellikle mobilya fabrikalarının kapalı alanlarında çalışmaya başladılar. Doğadan, temiz havadan mahrum kaldılar. Diğer taraftan ne köylü kalan ne de şehirli olabilen arada bir nesil oluştu. Sadece fırsat bulabilirlerse bayramdan bayrama köylerini ziyaret etmeye başladılar. Kimilerinin geldikleri yerlerde barınacak yerleri olmadığından tamamen köylerinden koptular. Atalarının mezar taşları yosun tutmaya, üzerlerindeki isimler silinmeye okunmaz hale gelmeye başladı.

Köyde kalan çok az sayıda insan becerebildikleri kadarıyla toprakları işlemeye zor şartlar altında çiftçilik yapmaya devam ettiler. Lakin kuraklık, iklim değişiklikleri, kimyasal gübre kullanımı ve benzeri sebeplerle istedikleri verimi alamaz oldular. Bazı araziler tamamen ekim dışı bırakılarak atıl hâle getirildi. Bazı insanlar son dönemlerde yaşanan pandemi ve deprem olayları sonrasında kırsalda küçük de olsa bir yer, ev edinmek için harekete geçtiler. Umulmadık, çoğu sapa

yerlere konteynırlar koymaya evler yapmaya başladılar. Sadece uygun zamanlarında oralara gidip gelmeye başladılar. Bu girişim zaten tedbir amaçlıydı. Aralıklı mesafelerde yaşayan insanlar birbirlerinden iyice uzaklaştılar. Sadece telefon veya sosyal medya aracılığıyla çok yakın akraba ve arkadaşlar görüşür, hâl hatır sorar oldular. Şehrin stresinden uzaklaşmak, ömrünün son demlerini köylerinde yaşamak isteyen emekli aileler de geride bıraktıkları yerlerinden tamamen kopmamak için oradaki arazilerine yazlık evler yaptırdılar. Sadece yaz aylarında huzur ve sessizlik için gittikleri ata yurtlarından güz mevsiminde tekrar şehre döner oldular. Zaten çoğunluğunun sağlık sorunları şehirden ve şehirdeki hastanelerden uzaklaşmalarına izin vermez hale geldi. Hiçbir devlet teşviki, ayrıcalık köy kökenli genç nüfusu gözle görülür şekilde köyüne geriye döndüremedi. Abartılı şekilde teknolojik aletler kullanarak sanal ortamda kendilerini avutan bu kesim duygusuz, umarsız kitleler olarak şehirden kopmak istemedi.

İnsanlarla birlikte mevsimler iklimler de değişti. Kış ayları olan Ocak-Şubat aylarında kar yağmaz oldu. Atalarımızın "Karlı sene varlı sene." sözleri gerçekleşmedi. Kar yağmayınca ekinlerin, nebatların üzerini yorgan gibi kaplayarak besleyip koruyacak kar örtüsü oluşmadı. Topraklar kuruyup çatladı. Bitkiler boy verip gelişemedi. Birçok yerde ağaçlar, asmalar kurumaya başladı. Özellikle son beş altı yıldır kış aylarında güneşin ortaya çıkarak yalancı bahar denilen ortamı oluşturmasıyla ısıyı gören ağaçlar çiçek açmaya başladı. Nisan ayı içerisinde birkaç gün süren soğuk hava ve ayaz ağaç çiçeklerini vurup karartarak öldürmeye başladı. Ağaçlar meyve vermez oldular. İnsanlar doyasıya meyve yemeye hasret hâle gelmeye başladılar.

Allah beterinden korusun ama yine son dönemlerde özellikle Mayıs-Haziran aylarında memleketin çoğu yerlerine yağın aşırı yağmur hatta kar, sel felaketlerine sebep olup köyleri kasabaları hatta şehirleri yerinden oynatmakta evleri araçları sürükleyip can kayıplarına sebep olmakta. Heyelan ve

maden kazalarının ardı arkası kesilmemekte. Temmuz-Ağustos aylarında birden aşırı şekilde ısınan hava, orman yangınlarına sebep olmakta. Söndürülmesi günlerce hatta aylarca sürmektedir. Kuraklık, yeraltı sularının aşırı kullanımı tabandaki su seviyesini düşürmekte taban suyu çıkarımı yıl geçtikçe zor hâle gelmektedir. Bahsedilen zamanda bazı artezyen kuyuları tamamen kurumaktadır. İç Anadolu bölgesinin düz arazilerinde zaman zaman oluşan obruklar bilim adamları başta olmak üzere herkesi kuşkulandırmakta.

Anlaşılan odur ki artık ülkemizde eskiden bildiğimiz yaşadığımız mevsimlerden eser yok. Ne yaz eski yaz, ne kış eski kış. Memlekette de eski baharlar yaşanmıyor yarının da ne olacağını bilemediğimiz sellere, yangınlara özellikle depremler hazırlıksız, bilinçsiz vaziyette yaşayıp gidiyoruz.

ŞİİR BENİM

Her sabah bir ilham doğdu
Yılım yaşıım şiir benim
Derdi aştı, hüznü boğdu
Yazım kışım şiir benim

Nasıl niçin bir bilseydim
Dünyada ben, sahi neydim?
İlham biçtim, mısra giydim
Üstüm başım şiir benim

Yâr yolunda gedalandım
Daha başta vedalandım
Dize dize gıdalandım
Ekmek aşım şiir benim

Yâri yazınca silemem
Aşka varınca gelemem
Gören tanır mı, bilemem
Gözüm kaşım şiir benim

Böyle yaşadım dünyada
Kâh bir hayal kâh rüyada
İçimdeki coğrafyada
Dağım taşım şiir benim

Hasan UKDEM

İÇİMDEKİ AHRAZ

Cefakar kulların seceresine
Bir kurşun kalemle beni de yazın
Göz atın hayatın penceresine
Bahtı kara olur alnı beyazın

Ne zaman ömrümün kırkına vardım
Ben ondan uzaktım yakına vardım
Aynaya bakınca farkına vardım
Saçımın rengiyle gelen ikazın

Cenge meydan oldu göğüs kafesi
Boğuşturdum heves ile nefesi
Vakit geldi artık çıkmalı sesi
İçimde haykırıp duran ahrazın

Bir bilinen bir de diğeri vardır
Herkesin kanayan bir yeri vardır
Her zaman yanımda değeri vardır
Muradıma sebep olan marazın

Ha bir köz teması ha göz teması
Sağırı da bilir bilir âmâsı
Bütün sanatların aşkıtır iması
Telmihin teşbihin hatta mecazın

Sanmayın ki bu bir şehvet vakası
Bu çilenin vuslat ile takası
Uzaktan yakından yok alakası
Yan yana elmanın al al kirazın

Hayat tarlasının kalkar ürünü
Kalkınca bitiyor dünya sürgünü
O gündür davanın kapanma günü
Yani Azrail'le gelen infazın

Şeyhmus ÇİÇEK

HAYAT

Her an çalar bir siren
Diken üstündeyim ben
Batar, yüreğim kanar
İçimde hep hüzün var

Sınar beni acılar
Bıçak gibi sancılar
Ya bir yerim kesilir
Ya bir şeyler eksilir

Titrer elim, ayağım
Duruverir dimağım
Kararıyorken gözüm
Dudakta kalır sözüm

Depreşir kaygılarım
Yekinir ağrılarım
'Keşke'ler baş kaldırır
Pişmanlıklar saldırır

Diyemem, dinleyemem
Bağırıp, ünleyemem
Boğazımda iki el
Yakamı toplar ecel

Bilemem sürer kaç yıl
Devam eder bu fasıl
Kim bilir nerde, nasıl?
Perde iner velhasıl...

Köksal AKÇALI

ALMANCILAR

İhsan YALÇINKAYA

Anadolu'nun münbit topraklarının yanında çorak, kıraç ve meşakkatli toprakları da vardır. İnsanın tabiat ile mücadelesi Anadolu'da hiç bitmez. Yükselen yoksulluk nidaları yüreklere taşınır. Bakmaya, görmeye, söz dinlemeye gerek yoktur. Her şey ayan beyan ortadadır. Bozkırda yaşamının usulü hep aynıdır. Soğuğu soldurur, sıcakı kavurur.

Geçim derdi için alın teri dökenler, yedi kuşak geçse de hep aynı yazgıyı yaşar. Evbark viranedir. Azıcık yağmur sepelese dam akar. Hamaz vurur, yol kapanır. Sokaklar çamurdan geçilmez olur. Kağrı dahi yolda zor gider.

Atadan miras usulle tarla sürülür, ekin biçilir, yevmiyeye gidilir. İşin biri bitmeden öteki başlar. Ne kadar çaba harcansa da ele para pul geçmez. Olsa da elde avuçta kalmaz.

Kazanılan gündelikler oracıkta biter. Evde yemek bitesiye değil yetesiyedir. Var olan ise bir çeşittir: ayrırlı bulgur, otlu bulgur, bulgur aşısı. Nereden bakarsan bak, hepsi bulgur.

Muhanete muhtaç olmamak için gidip yaban ellere sırtını yaslamak tek çaredir.

Almanya'ya gideceklerin tamamı suların birbirine benzediği gibi birbirine benzer. Aç, muhtaç, üstsüz başsız, garip kimseler.

Almanya'ya gitmek için önce ad yaz-

dırmak gerekir. Adını yazdıranlar senelerce sıra bekler. Kâğıdı gelen kişiler zarfı alır almaz müjdeyi vermek için horantasının yanına koşar. Daha yola çıkmadan hepsinin adı "Almancı" olur. Almancı olmak, varlıklı olmaktır; sefaletten kurtulmaktır.

Almancılar yüklükteki dışarlık elbiselerini giyer, güneşin burnuyla yola çıkarlar. Altından haşmetli suların aktığı köprünün üstünden geçerken suya taş attıkları çocukluk günlerini hatırlarlar. Yurdunun yuvasının kevenini, kekiğini geride bırakırken kafesi pencereye el sallarlar.

Derenin alt tarafında mal yayan çobanlar, "Ela gözlüm ben bu elden gidersem / Zülfü perişanım kal melul melul..." diyerek adamda ciğer bırakmayan en yanık bozlakları söyler; böğürlerine hecin devesi gibi çöken hüzne, çaresizliğe rağmen dimdik dururlar. İhtirasla yüklendikleri tahta bavullarıyla birlikte kendilerini savuşturmaya gelenlerin de yükünü omuzlarına alırlar. Konu komşu bütün köylüler; kazı, köpeği, eniği, cücüğüyle gözleri yaşlı, yürekleri buruk, ağızlarında dualarla onları köyün dışına kadar uğurlarlar.

Bir kez ısırp yere attıkları armutların ağaçlarının arasından geçerken karamukların üstüne konup uçan üveyiklerin cıvıltıları birbirine karışır. Kendilerini yolcu edenlere arkalarını dönmeden tepeyi aşar, tevazunun kader olduğu o kocaman yürekleriyle "Şu dağların arkasını bilirim oy kader" türküsünü mırıldanırlar. Binbir beklentiyle bilinmedik, görülmedik, duyulmadık bir garip vatana

doğru yola koyulurlar.

Almancılar pasaport çıkartırken didik didik muayene edilir, ağızlarında bir diş dahi noksan olsa geri çevrilirler. Okuma yazma bilmeyenler huzura bile çağrılmazlar. Boy pos, kaş, göz hatta ayakkabı numaralarına kadar "Almanya'ya seçilenler defteri"ne kaydedilirler.

Almancılar gittikleri yerde kaç sene kalacaklarını bilmezler. Gittikleri şehrin garipliğine alışamayıp ana vatana dönmeyi hayal edenler olur. Dün askere Hint'e, Yemen'e gidenler gibi bugün ekmeğe, yaban ellere gidiş belki de hiç dönmeyeceklerdir.

Almanya treni Sirkeci'den kalkar. Trenin vagonları sıra sıradır. Tren bekleyiştir, hasretli bekleyiş... Bir ümit, bir ümitsizlik sarar insanı. Yolcularını uğurlayanlar vagonların buğulu camlarına el sallarlar. Geride hüznü kalır.

Kara tren incecik dere kenarlarından, içi oyulmuş kayalıklardan; ovaların, vadilerin arasından yol aldıkça yüreğe acı çöker. Kompartımanlarda ahbaplıklar başlar. Elinden, beytinden, bağından, bahçesinden, taşından, toprağından ayrılanların ahbaplıkları... Kurt masalları, haydut hikâyeleri, memleket hatıraları anlatılır. Hikâyeler birbirine ulanır. Yeni sözler, yeni yüzlerle Almanya'ya doğru tren salınır gider.

Tren Münih istasyonuna girerken "Geldik!" diye anons edilir. Almancılar mızıkalarla karşılanır. Kendi şehrini dahi görmemiş insanlar, Münih'in orta yerine inerler. Almancılar trenden indiklerinde nereye gideceklerini, gittikleri yerde nereye varacaklarını bilemezler.

Çukurova'dan gelenler Almanya'nın tekstil bölgelerinde, Zonguldak'tan gelenler maden ocaklarında, Hatay'dan gelenler demir-çelik fabrikalarında çalıştırılmak üzere tasnif edilir. Babayiğit olanlar, Almanların ağır iş olarak görüp çalışmak istemedikleri işlere yönlendirilir.

Almancıların yerleştikleri evin suyu ak-

maz, ışığı yanmaz, bacası tütmez. Evler barakadır. Barakalar tutkalla yapıştırılmış gibi yan yana dizilidir. Almancılar üçerli beşerli gruplar hâlinde bir arada kalırlar. Beraber yemek yapıp birlikte ev işi görürler. Parasız kaldıklarında birbirlerine yardım ederler. Oturma odaları ayrı; aşhane, hamam, abdesthane ortaktır. Hanımlar evden dışarı çıkmaz, yerlerinden kıpırdamaz, dil bilmez, diş bilmezler. Kimseyle konuşamaz, kimseye dertlerini anlatamazlar. Geç vakitlere kadar çalışan kocaları eve gelinceye kadar duvarlarla konuşurlar. Asabiye doktorlarına dahi gidenler olur.

Almancılar ikamet ettikleri yerde el kol işaretiyle meramlarını anlatırlar. Bakkaldan yumurta isteyenler tavuk sesi çıkarır, yanlışlıkla köpek maması alanlar olur.

Günler birbirini kovalar. "Kara gün derler de tez gelir geçer / Elbet bir gün kış biter de yaz gelir..." hayaliyle yanıp tutuşan Almancılar, burunlarının direği sızlarcasına hasretlik çekmeye başlarlar. Ana, ata, eş, çocuklar yürek yangınıyla özlenir.

Yüreğin ateşini mektup giderir. Almancıların gözleri, memleketten gelecek haberdedir.

Karşılıklı yazılan mektupların sonundaki dizeler farklı olsa da duygular aynıdır: "Çağırısam, bağırsam duyulmaz sesim / Sılaya gitmeye yetmez nefesim / Bütün eşi dostu geldi göresim / Ağlayıp dururum Almanya'da."

Evlattan babaya, babadan evlada mektup gelir. "Baba bilir misin, bize ne oldu? / Bir sene demiştin, bak kaç yıl oldu! / Ayten, Mehmet, Gülten sarardı soldu. / Evlerimiz viran oldu, dön baba!.."

Mektup babaya ulaşır ulaşmaz cevap gelir. "Mektubun içimde açmıştır yara / Gelirim dağları ben yara yara / Eliminen yolcu ederim askere / Bekle yollarımı gelirim oğlum..."

Baba, mektubun arkasına el resmi çizer.

Kuru gül ile birlikte zarfın içine birkaç da Alman markı koyar. "Zalim Almanya, zalim Almanya!" diye kendi kendine konuşarak mektubu postaya verir.

Zalim Almanya'ya konser için halk ozanları gelir. Onların bir tebessümü Almancıların binbir derdine ilaç olur. Türkiye'de yakını olan Almancılar, gelen ozanlardan haber almaya çalışır. Utandıkları için bir türlü hanımlarıyla ilgili havadisleri soramazlar.

Almancıların hâllerini gözlerinden alan ozanlar, teline dokundukları sazın sesini kendi sesleriyle birleştirerek olup bitenleri Almancıların kalplerine aktarırlar: "Elleri koynunda pınar başında / Almanya'ya doğru bakar o gelin / Yedi yavrusu var dördü peşinde / Çıkar da yollara bakar o gelin..."

Ozanlar çalmaya, söylemeye devam ederken sazın, sözün yerini hıçkırıklar alır: "Aylar geçer senesinden habersiz / Kitap okur manasından habersiz / İplik düşmüş iğnesinden habersiz / Dikeceği yerde söker o gelin..." Duyduklarına daha fazla dayanamayanlar, birer ikişer bulundukları yeri terkedip ağlayarak öteki odaya geçerler.

Almancılar bir traktör, bir tarla ya da bir ev parası kazanıp memleketlerine döneceklerini kavlukarar eylemişken gidişat hiç öyle olmaz. Zaman uzar ancak arkada kalanlar unutulmaz. Kazançlarından annelerine, babalarına, eşlerine, kardeşlerine gönderirler.

Yolladıkları paralar alıcının eline üç ayda zor ulaşır. "Para gelmiş Mehmet'imden Eşe'ye / Çocukları çekilmişler köşeye / Yavru-lar babasız nasıl yaşaya / Almanya'ya giden geri dönmüyor..."

Türkiye'ye dönmeyen Almancılar da yol gözleyen Almancıların hısım akrabaları da Türkiye'nin Sesi radyosunu dinlerler. Her gece radyonun başına birikenler türkü isteginde bulunurlar. Dert yüklü türkülerle umutlar, özlemler giderilmeye çalışılır. Dinleyiciler radyonun içinden gelen ses ile âdeta sevdiklerinin soluğunu hisseder, program bitinciye

kadar radyonun başından ayrılmazlar. Köln Bülbülü Yüksel Özkasap'ın talih ihtiva eden "Verem oldum hasta düştüm Köln'de" türküsü Almancıların dilinden hiç düşmez. Halk müziğinin usta isimleri; "Benim Döndüm Almanya'ya gidiyor", "Almanya'ya mahkûm ettin yoksulluk beni", "İzin ver meister köye gideyim" türkülerini hikâyeleriyle birlikte söylerler.

Radyoda anlatılan hikâyelerden birisi de ateşte kavrulup gamda boğulan Zeynep'in hikâyesidir. Zeynep genceciktir. Gözleri eladır. Üzüm karası belikleri neredeyse yere değer.

Zeynep; eşikteki Ayşe'yi, beşikteki Ahmet'i, "anne!" diye sayıklayan Fatma'yı Türkiye'de bırakıp Almanya'ya gider. Zeynep'in eşi çocuklara bakamaz. Bir müddet sonra döneceğini vadeden Zeynep'in sözü arafta kalır. Aradan aylar geçer. Almanya'da ince hastalığa yakalanan Zeynep, yarım kalan hüylarıyla birlikte rahmete kavuşur. "Adı batasica Almanya, seni icat edenin gözü kör olsun!" diyen kocası, Zeynep'e ağıt yakar: "Zeynep Almanya'nın yolunu tuttu / Ayşe'nin, Fatma'nın boynunu büktü / Altı aylık Ahmet'i nasıl unuttu? / Yavan ekmek yiyelim, dön gel Zeynep'im..." Bahtıyarlığı azaltıp kederi çoğaltan ölüm, memleketi gitmeyi daha çok hatırlatır.

"Ölürsem beni yurduma götürün, Garipler Yaylası'nda bir mezara gömün, Almanya bizim Yemen ellerine benzedi." diye sitem eden Almancılar, izne ayrıldıklarında memleketlerine gitmek için gün sayarlar. Memleketlerine izne gelen Almancılar, başlarındaki fotr şapkalardan bilinirler.

Sokakların arasına sığmayan müstamel Chevrolet'ten inerken belleri dar pantolonları yukarıya çekip İspanyol paçaları sağa sola savurur, ala bula işliğin düğmelerini yarıya kadar açar, bir zavurla kahvenin önünden geçerler. Almancıların peşine kâğıtlı şeker, Alman çikolatası, arkası pamuklu sigara almayı uman kalabalık takılır. Almancılar, bir ellerinde valizleri, diğer ellerinde kulpundan tuttukları teypleri; kömürlü ütö yakar gibi yukarı

aşağı sallayarak köyün içine doğru yürürler. Kahvenin önünde sekilenenler, ellerindeki çay bardaklarını bir kenara bırakıp Almancıların sükseli yürüyüşlerini izler. Valizine sımsıkı sarılan Almancıları seyreden ahali, "Almancıların da havasından geçilmiyor." diye fısıldaşır.

Almancı valizlerinin tutağı kızaklı, tekerlekleri bilyeli, kılıfı rengârenktir. O valizin içinde Almancıların henüz küçük yaşlardayken babalarının ölümünün ardından analarını bırakıp gurbete çıkışlarının hatırası saklıdır. Çalıştıkları fabrikalarda makinelerin başında geçen sayısını bilmedikleri geceli gündüzlü haftalar, aylar gizlidir. O valizin içinde, Sirkeci Garı'ndan başlayıp Münih Garı'nda biten tren yolculuğunda istif ettikleri çileli hayatların yekûnu vardır.

Zamanla Almancılar Türkiye'yi yol eder. Almanya'ya gidip gelmeler her geçen gün artar. Almancıların memlekete ulaşma hayali, yedi sınır geçip kırk saat süren yolculuğun yorgunluğunu azaltır.

Almancılar, Türkiye'ye gidip geldikçe doğup büyüdüğü bölgelerden doydukları bölgelere yeme içme kültürünü taşırlar. Her şeyi tane ile alan Almanlar, kavunu, karpuzu dahi bilmezler. Karpuzu kabuğu ile yer, seçerken de yumuşağını almaya çalışırlar.

Almancılar, Almanya'ya giderken yanlarında götürdükleri erişte, mantı, tarhanayı Almanlara tanıtırlar.

Hâlden hâle giren Almancıların ne gittikleri gurbette kendilerinin ne gurbette bıraktıklarının göz yaşları diner. Türkiye'den Almanya'ya görevli giden öğretmenler, Almancıların kültürel acılarını hafifletirler. Almanlar, Türk öğretmenlere "Kaç eşiniz var?", "Evinize resim asıyor musunuz?", "Türklerin kaç bayramı var?" diye sorular yöneltirler.

Öğretmenler ise Almanların kendilerini daha yakından tanımaları için onları evlerine davet edip Türklere yönelik hakir tavırlarını sevgi ile yıkmaya çalışırlar.

Almanya'da doğup Türkiye'yi ziyarete gelen Türk çocukları, örf ve âdetlerle ilgili bolcalama yaşar; aileler, "Kalmak mı zor, dönmek mi zor?" düşüncesinin arasına sıkışırlar.

Babaların "Almanya'ya geldim başka hâl oldu.", "Öyle şımardı ki çocuklar, ah ah!", "Terbiye, düzen kayboldu gitti.", "Ah Almanya, beni ne hâle koydun!.." çığlıkları hafızalara kazınır.

Düzeni, töreyi korumaya çalışan Almancılar kendi aralarında şenlikler yaparlar. İlk kuşak Almancılar Anadolu ananeleriyle hayatlarını sürdürseler de çocukları fast food ile büyürler. Gençler Alman arkadaşlarıyla hediyeleşir; onların eğlencelerine, bayramlarına katılırlar. Alman müziğinin gücüne esir düşenler olur. Türkiye, sadece tatil için hatırlanan bir ülke hâline dönüşür. Hatta babasına "Türkiye'ye gidip kabrinin başında dua etmek çok zor. Sana Almanya'da mezar yeri bakalım." diyen evlatlar dahi olur.

Yıllar önce bol peşrevli karşılanan Türklere, ırkçı Almanlar bir anda "Türkler dışarı!" demeye başlarlar. Onlarca Türk, Alman ırkçılara kurban verilir. Derdi içine çekip dermanı üfleyen Almancılar duygularını ancak dörtlüklerle dile getirirler: "El gâvuru vurur taş gibi sözler / Dermanın mı yokmuş sararmış yüzler / Yavrum boynun eğmiş yolumu gözler / Bırakmaz yakamı zalım Almanya..."

Almancılar "Alamanya, Alamanya Türk gibi işçi bulaman ya!", "Alamanya'nın emektarıyız, aldın balımızı bizler arıyız!" sloganlarını sokaklara yazarak duygularına Almanların kulak vermelerini isterler.

Almancılar, yaşadıkları yerlerde kendi sokaklarını oluştururlar. Akran ve arkadaş gruplarıyla birlikte kendi iş yerlerini kurarlar. Alman köylerine kadar dönerci dükkânları açarlar. Sucuk, pastırma ve kurutulmuş biberleri kancayla bakkalların önüne asarlar.

Almancıların arasından çalıştığı fabrikaya ortak olanlar bile çıkar. Almancılar için şiirler yazılır, filmler çekilir, kitaplar basılır...

Almanya'yı muktedir bir devlet olarak tanımlayan Almancılar olduğu gibi merhametsiz bir devlet diye tarif edenler de olur. Kimi Almancılar, "Almanya'ya gittik cebimiz para gördü.", "Almancının kızıyla evlenmesem yazının yüzünde kalırdım.", "Memlekette kuzu güdüyordum, kimse yüzüme bakmıyordu. Köyüme cereyanla çalışan değirmen kurdum, bugün itibar sahibiyim." diye övünürler. Almancılar, elde ettikleriyle gurur duysalar da Almanya'nın derdi, çilesi hiç bitmez.

"Almanya'nın kahrını bir ben bilirim, bir anam." ifadesi "Almanya'da yabancı, öz yurdunda Almancı" mahlası onların her zaman içini yakar. Almanya'yı Almanlarla birlikte imar edip mecalini bahanesiz ve pervasızca harcayan Almancılar, dün yediklerini unutsalar da yıllar önce Almanya'da yaşadıklarını asla unutmazlar.

Çanakale Şehitlerine

...
Yaralanmış temiz alnından, uzanmış yatıyor;
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhîd'i...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi...
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni târîhe" desem, sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...
Seni ancak ebediyyetler eder istîâb.
"Bu, taşındır" diyerek Kâ'be'yi diksem başına;
Rûhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ nâmıyle,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmıyle;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvîzenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvîzeni lebrîz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana.

...

(Mehmet Âkif Ersoy)

GÖZYAŞI TESPİHİ

Gün, güne gebeyken ağarırken tan,
Bedenimden çıkıp gezdim bu sabah.
Tenimmiş ruhumu en acı vatan,
Sonunda canımdan bezdim bu sabah.

Yürüdüm vermeden bir an fasıla,
Hayatımı tarttım, yoktu hasıla.
Anladım ki bana gurbetmiş sıla,
Kendime yadmışım sezdim bu sabah.

Kafaya takmadım zer ile simi,
Bu hâlim şaşırttı bazı kesimi.
Hakkı söyledikçe oldum Nesimi,
Elimle derimi yüzdüm bu sabah.

Neden kâr etmedi kimseye sözüm?
Düşünüp durdukça kayboldu çözüm.
Bir su menbainâ dönüştü gözüm,
Yaşını tespihe dizdim bu sabah.

Hayattan soğudum bilmem ki niçin?
Artık farkı yoktur hep ile hiçin,
Böylesi talihe küfretmek için,
Dilimin bağını çözdüm bu sabah.

Mustafa EKENEKLI

HÂLİMİZ

Ne tadımız kaldı, ne de tuzumuz.
Gezemez yan yana kurtla kuzumuz.
Ağustos'ta erimiyor buzumuz.
Duruş faul, gülüşler ayaz şimdi.
Ferhat gibi seven gönül az şimdi
Tersine dönüyor hep saatimiz.
Özürden büyüktür kabahatimiz.
Sevene ihanet itaatimiz.
İhanetin adı bile naz şimdi,
Saf sevgili yolunacak kaz şimdi.
Sevdaların sevgilerin aslı yok,
Leyla, Mecnun, Kerem ile Aslı yok.
Hicaz rast acemaşiran faslı yok.
Ud yok, ney yok, unutuldu saz şimdi
Şarkımız türkümüz popla caz şimdi.
Ne oğlumuz belli ne de kızımız.
Eski şarkıları çalmaz sazımız.
Okunmuyor artık alın yazımız.
Okuyabilirsen oku yaz şimdi.
Sayfalar kapkara yok beyaz şimdi.
Yasemin, menekşe, nergis, gül lale.
Canan değil artık düştüler dile,
İsyandadır bütün millet bu hâle.
İmama ders verir beynamaz şimdi,
Bir ipte oynuyor üç cambaz şimdi.
Ötmüyor davullar dengi dengine
"Şimdi rağbet güzeline zengine,"
Kimse bakmaz paramızın rengine.
Beş dolara altı milyon az şimdi.
Esiyor cebimde bir poyraz şimdi.
Görenler kılavuz tutmuş körleri.
Baykuşlar doldurmuş mamur yerleri
Milletimin destan yazan erleri,
Kılıç kalkan cirit oynamaz şimdi.
Ocaklarda kazan kaynamaz şimdi.
Babalar hovarda, ana kumarda.
Oğlan başka âlem, kızlarsa barda
Hiç vefa kalmadı yağmurda karda.
Mevsim şaşkın, Zemheri'de yaz şimdi
Sus BERBATİ artık sus biraz şimdi.

Yusuf DOĞDU

NAZLI YÂR

Gün doğardı meşelikten, yüceden
Yâr güllerin derer idim geceden
Medet umdum kelimeden, heceden
Mısralara deste deste gül kattım
Kalem buna tanık, tanık Nazlı Yâr

Bu yaman sevdaya düştüm düşeli
Hasretin, elemin del'eyler deli
Terk edip ufuktan gittin gideli
Ne haber yolladın, ne mektup attın
Selam buna tanık, tanık Nazlı Yâr

İçimdeki özlem, volkandın kordun
Gördüğün rüyayı hep hayra yordun
Her gelip geçenden hâlimi sordun
Sevdiğin söyledin, sözümü ettin
Kelam buna tanık, tanık Nazlı Yâr

Göverdim de bostan oldum, dal oldum!
Azap durdum, yâr kapına kul oldum
Deli tay misali koştum yel oldum
Kadir kıymetime değerler kattın
Âlem buna tanık, tanık Nazlı Yâr

Kadir ACI

ABDALLAR

Mustafa BERÇİN

Onları yakından tanımam nüfus sayımıyla olmuştu. Daha önceleri olumlu diyebileceğim bir düşüncem yoktu anlayacağınız. Kayıt için sorduğum her sorunun cevabını alırken sadece mesleklerini sormuyordum. Kime sorsam, alacağım cevap "müzisyen"di.

Sayım erkenden bittiği için vakit geçirmek üzere mahalle bakkalı işleten Âdem'in -tabi ki ek olarak yaptığı iş- "Gurban olduğum buralara kadar bizi adam sayıp gelmiş şuna bir konser verelim mi arkadaşlar?" demesiyle, sanki yanlarında taşıyorlarmış gibi bir anda, müzik aletini çıkaran geldi. Âdem'in gözetiminde, oturduğum tahta iskemlede, bana unutamayacağım bir müzik ziyafeti çektiler. Saat 17.00'ye kadar vaktim olduğundan sayım evraklarını güzelce düzenleyip anın keyfini çıkardım. Âdem ile de dostluğumuz o zaman başladı.

Önceleri yadırgıyordum konuşmalarını, birbirlerine olan şakalarını. Baktım ki yapmacık hiç bir hareketleri yok. Kimse kimseye kızmıyor, yüksek sesle konuşmuyor. Tevazu, sanıyorum bunlarda vücut bulmuştu. Kendi kendime utandım. Meğer biz ne kadar kibirli, kendini beğenmiş, doymaz ve her şeyden önce inancı zayıf insanlarmışız.

Kafamın çok karışık olduğu bir gün Âdem, "biz" dedi "kazandığımız parayı üç gün içinde harcamaz isek o paranın uğursuzluk getireceğine inanırız." Alık alık baktım Âdem'in suratına. Ama onda dalga geçer gibi bir hâl göremedim. Devam etti "hem dedi kurban eti de üç günde bitirilmeli değil mi?" diye üste-

ledi. Aklıma kavurmalar geldi. Bir an başım döndü. Yediğim kavurmalar birden canlandı da onlar da beni yemeye başladı sanki.

Artık, Âdem'in düğün-dernek koşturduğu günlerinin dışında neredeyse bütün zamanımı onunla geçirmeye başlamıştım. Hatta bir gün bana "Gurban olduğum sen bizi vatandaş diye kayıt ettin ya" dedi, "ne olmuş?" dedim. "Biz de seni nüfusumuza alalım. Nasıl olsa her gün buralardasın" dedi. Başka birisi bana bunu söyleyecek olsa kesin kavgaya çıkardım. Ama Âdem'in riyasız yüz hatları tebesüm etmeme yetti. "Neden olmasın" dedim gülerek. Devam etti, "hani senin tenini biraz daha koyulaştırsak mı?" Artık alınmıyordum. Alınacak bir şey de yoktu zaten. "Benimki gün karası, seninki gön karası" dedim. "Bak bunu hiç düşünmemiştim gurban olduğum" dedi.

Bazen sabrını sınavı kızması için aynı oyun havasını on defa çaldırdığım oldu da bir kere bile suratını buruşturduğunu hissetmedim. 'Bana yapılsa ne yapardım' diye aklımdan geçirdiğim anda bile öfke katsayımın fırladığını gördüm. Bunlar bu dönemin insanları değildi. Başka bir dünyanın olmalıydılar.

İnsanın hiç mi sıkıntısı, kederi, derdi, tasesi olmaz. Her zaman mutlular, her zaman umutlular. Kendi kendime 'ancak bunakların, akıldan noksanların, bir kaç tahtası eksik olanların derdi, tasesi olmaz' diye düşünüyordum. Yanılmışım. Lakin bunlarda ne bunaklık, ne de delilik alametleri var. "İlginç" dedim. Adli sicilleri herkesten temiz. Gözleri tok, elleri bol, ruhları şen, sözleri ulu, sanatlarını

icra ederken kendilerini kaybediyorlar.

Biz Nasreddin Hoca fıkralarıyla büyümüş bir nesiliz. Kemal Sunal filmleri ile gülmüşüz. Bunlar ise akıl almaz kıvrak bir zekaya sahipler. Söylenen her cümlede ders niteliğinde bir şeyler buluyor insan. Kır bir şehirde yaşasalar bile bitek toprakların verimliliğine sahipler. Rakamlarla uğraşmayı pek hazzetmiyorlar. Dünyalık zenginliği, itibarı, şöhreti, unvanı ellerinin tersiyle itiyor görmezden geliyorlar.

Âşıkpaşa Şiir Şöleni için ülkenin dört bir yanından gelen şairlerle beraberiz. Artık dostum diyeceğim Âdem ve ekibi bizlere unutamayacağımız bir müzik ziyafeti verdiler. Ben aşınayım bunlara ama onlarca defa dinlesem de Âdem'in o kendine has tavırları ve mimikleriyle anlattığı derbimeselleri dinlemekten büyük keyif alıyorum. Baktım ki şair ve ozanlar da benim gibi. Ağızlar bir karış açık Âdem'in etrafından ayrılmıyorlar. Rifat pat diye "hadi Âdem baba bir de TV çekimi yapalım" dedi. Sağdan soldan Rifat'ı destekler nitelikte sözler duyuldu. Âdem bana göz kırptı. Belli ki o da buna can atıyor.

Neşet Ertaş'ın heykelinin altına sıkışarak oturduk. Rifat, TV sunuculuğu görevini üstlendi. Zaten bunu seviyor. Ağzı iyi laf yapıyor.

Âdem ve Rifat ayakta. Rifat kısa bir sunuştan sonra, mikrofonu Âdem'e uzattı. "İlginç olaylar yaşadığınızı biliyorum, bunlardan bir tanesini anlatır mısın Âdem baba?" dedi.

Âdem'in koyu renkli siması, güneşte biraz daha kararmış gibi geldi bana. Ama ten rengi umurumda değildi. 'Bakalım hangi olayı anlatacak. Allah vere de bilmediğim bir olay olsa' diye düşünüyordum ki Âdem, o kendine has şivesiyle anlatmaya başladı:

- Benim babam da sanatını çok severdi. Bir gün beni yanına çağırdı. Yanına varır varmaz kulağımdan sıkıca tutup sert bir ses tonuyla: "Aha davul, aha zurna, aha keman... Zeynini iyi ver belle, gendini gurtar. Belliye-

mezsen vallahi seni muallim yapar, köy köy süründürürüm" dedi. "O gün bu gündür rahmetli babamın bu vasiyetini düstur edindim kendime" diye sürdürdü konuşmasını Âdem. "Öğretmen emeklisi olarak biz boşuna sürünmüşüz demek ki" diye geçirdim gönlümden. Âdem ise kaldığı yerden devam ediyordu.

"Ben her ne kadar müzisyen olsam da ek iş olarak sünnetçilik de yaptım." derken benimle göz göze geldi. Çaktırmadan göz kırptı. Sanıyorum "bakkal değil miydin" dememi bekliyordu." Bir gün yorgun argın evime doğru aheste aheste yürüyordum" dedi. Bir iki öksürük ile sesine kıvam verdikten sonra;, evimin bir arka sokağından geçerken komşumuz Şadiye hanım geniş avlulu evlerinin önünde elinde bir horoz bekliyor. Beni görmesiyle:

"Âdem ağa, Âdem ağa" diye ünlledi.

"Buyur hanım ağa " dedim.

"Hele kurbanın olayım şu horozu kesiver. " dedi

Bizim törede kadın kısmı herhangi bir canlıyı kesmez. Muhakkak erkek kesmeli. Ki yaşı küçük bile olsa.

"Olur hanım ağa" dedim. -Bu arada kimseden çıt çıkmıyor.- Şadiye hanıma doğru adım atmıştım ki evin gelini - kendini beğenmiş, ukala- üst kat pencereden kafasını uzattı:

"Ana, ana, ona kestirme, onun kestiği yenmez" dedi. Donup kaldım oracıkta. Cevabım hazırda amma, bir an tereddüt ettim. Sonra ne olacaksa olsun dedim. Geline döndüm;

"Kızım senin kocanı da ben sünnet ettim" dedim. Pencere hışımla kapandı.

Şaşkınlık sırası bendeydi. Bir ara konuklara baktım hepsi aval aval birbirlerine bakıyor. Ben de bunu ilk defa duyuyorum. Rifat "kes, kes" diye bağırdı. Âdem'e baktım. Zerre kadar bir değişiklik yok. Bakıştık. Gözlerinin

içi gülüyordu.

TV çekimi durdu. Rifat, "burada bu da anlatılır mı?" der gibi Âdem'e çıkışmak istese de şairlerin hoşnutsuz bir hâli olmadığını görünce o da rahatladı. Âdem, kilolarından gömleğinin dışına çıkmış göbeğini içeri sokmaya çalışırken elimi kararan ensesine dokundurdum. Güldü. "Bir daha beni TV programlarına çıkarmazlar değil mi gurban olduğum" dedi.

Ertesi sabah elimde yerel gazeteler ile birlikte Âdem'e gittim. Bakkalın önündeki kalabalık beni şaşırttı. İçeri daldım. Gazeteciler Âdem'in etrafında. Beni görünce "gurban olduğum ağam gelmiş" diyerek koluma girdi, bir bahane ile oradan uzaklaştık.

Serdar SAVAŞ

SENSİN KADIN

Yürüdükçe yolun oldum önüne
İlk göz ağrım oldun gördüğüm sensin
Pusulam çevrilmez vuslat yönüne
Hasreti sineme dürdüğüm sensin

Hani diyordun ya muskalık deli
İnan ki öyleyim gittin gideli
Ne ahirim kaldı ne de evveli
Ömrümü yoluna serdiğim sensin

Seni düşündükçe kurudu beden
Bu kadar kahıra ben miyim neden
Zaman akıp gitti kıymet bilmeden
Günümü ayımı verdiğim sensin

Vefasız oluşun sinemi deldi
Uykulu geceler senden evveldi
İrem bahçesine giresim geldi
Gül diye dikenin derdiğim sensin

Beni görmek için nasıl everdin
Hani ya herşeyden fazla severdin
Hayrani'ye idam kararı verdin
Uğuna kalemi kırdığım sensin

Hikmet DURGUT

AĞLAYAN ŞEHİR

Saçlarını dağıtma Petra!
Aklımı çelemezsin...
Ki ben;
Leyla'nın kırk beliğini,
küheylan gönlüme yular eylemiş ve
onun güzelliğine baktıkça eriyen yüzümü,
dua niyetine avuçlarıma dökmüşken.
Göğsünde tepinen barbar kavimlerin,
Dabbetü'l-arz'a, 'Gel gel' dediği çağlarda,
kaç kez yıkılıp, ufalandın da uslanmadın.
Çöllere, dağlara, rüzgârlara sarıldın da
Allah'a yaslanmadın.
Kirli savaşların karanlık gölgesinde,
can havliyle küfre davranan kibirli filozofların
ve kehâneti putlardan menkul kâhinlerin kıblesi,
zavallı Petra.
Ben bu kararan azgın suratlara ibretle bakarken,
göz bebeklerinde ebabiller büyüten,
İbrahimi bir çocuğum... Ah!
Salih'in, katledilen develerinin,
kayalıklarda yankılanan acı böğürtüsünden başka
hiçbir şey dağlamaz ciğerimi, bu lanetli şehirde.
Ağla Petra ağla!
Kemiklere, sulara ve düşümlere üfleyen sihirbaz-
ların necis nefesleri sana yâr...
Varsa söyle bilelim;
-Haram olan suyundan ve helak olan soyundan,
hasılı, taş kesilmiş kalbinden başka neyin var?
Sen,
Semud'a adanmış tutsak ellerinle saçlarını öremez-
sin ve dünya gözüyle benim Kabe'mi göremezsin.
Ağla Petra ağla!
Ağla ki düşün gözünden dünya... Zaman,
- İblisleri semirten arsız kahkahaları
gözyaşlarımızda boğma zamanıdır.
Çünkü Cennet,
günahsızların değil, tövbekârların mekânıdır.

Banu SANCAK

SİTEM (CİNASIN GÜCÜ)

Titreyerek seyre daldım boğazı.
Ağır ağır kar yağarken Ocak'ta.
Soğuk aşla oyalarken boğazı,
Gözüm kaldı duman tüten ocakta.

Hayat sanki dert pişiren kazanmış.
Can vermeden mezarımı kazanmış.
Ben mağlubum en zalimler kazanmış.
Serzenişim dolaşırken dudakta.

En derinden belalara düşünce,
Dostum oldu her hüznü düşünce.
Saçlarıma bir de aklar düşünce,
Gözyaşlarım yuva kurdu yanakta.

Sanki yaşımdoksanında yüzünde.
Yorgunluğum suyun durgun yüzünde.
Âşıkârım gariplerin yüzünde.
Zahmet edip, aramayın uzakta.

Her cefayı tek kalemde sürmeli.
Saadetse ömür boyu sürmeli.
Ne yazık ki bir gözleri sürmeli,
Hevesimi bırakıyor kursakta.

Gezinmeden mor sümbüllü bağıni,
Düşümleyip dizlerimin bağıni,
Aşkı saran talihimin bağıni,
Çözüp atmış yalan dünya kundakta.

İbrahim Halil MANTIOĞLU

KIRK DOKUZUMDAN ELLİME ELLİ NASİHAT

Fatma ÇETİN KABADAYI

Elli yaşıma şurada ne kaldı ki dokuz ay, böylesine sayılı aylar kala kendim için elli nasihat hazırladım. Bakalım akranlarım ve küçüklerim ne düşünüyor bu hususta? Elbette benim yapamadıklarım da var. Hatta yapıp da yazmayı unuttuklarım...

Sizde nasıl durumlar peki?

1. Kendinizi sevin. Bedeninizi, duygularınızı, huylarınızı... Artık hiçbir şeyi değiştiremezsiniz. Ben en son "Burnum ne kadar büyük," dediğim gün burnuma boya kovası düşmüştü.

2. Geçmişe üzülme. Bugüne kadar üzüldünüz de ne oldu? Üzüntüler insan sağlığına gerçekten zararlı. Unutun gitsin. Eminim ders çıkarmışsınız.

3. Gelecek için pozitif kaygı üretin. Pozitif kaygı sizi birçok tehlikeden ve zor durumdan korur. Önlemi erken almak her zaman iyidir.

4. Zamanın geçip gittiğini artık fark edin. Sahi siz daha geçenlerde otuzunda, hatta yirmi sekizinde, on beşinde idiniz. Ne çabuk geçti vakit. Bundan sonra ne kadar ömür kaldı bilinmez, o hâlde elimizdeki vakit değerini bilelim, boşa harcayacak saniyemiz yok. Yanılıyor muyum?

5. Çayınızı sıcak için. Kendinize çay doldurduysanız başka işe odaklanmayın. İşleriniz arasında vereceğiniz kaliteli molalar işe daha çok adapte olmanızı sağlar. Ayrıca ılık çay hiç zevk vermez.

6. Bulunduğunuz yerde sadece o anı düşünün. Bedeni ruhtan ayırmayın. Yaşadığınız anın tadını sonradan çıkarmanız mümkün değil. Çok güldüğünüz bir olayı başkasına aktarırken o kadar gülebiliyor musunuz sahi?

7. Kul hakkına dikkat edin. Kul hakkının yalnızca maddi olmadığını bilin. Sizin için ikram edilen bir çayın önünüze bırakılması da yanlışlıkla hesaba geçen para kadar önemlidir. Yolda bulduğunuz paralar da size ait değildir.

8. Kendinizi övmeyin. Başarılarınızı başkalarının fark etmesine ve onların dile getirmesine fırsat verin. Şahsınızı önemli göstermek için başkasının yanında onun başarılarını, fikirlerini küçültmeye çalışmak değerini artırmaz, sizi küçültür.

9. Ruhunuzu asla aç bırakmayın. İnançlarınızı hayatınızda uygulayın. Sadece dilinizle değil bedeninizle, ruhunuzla da teslim olun.

10. Herkesi olduğu gibi kabul edin ya da ilişkinizi kesin. Kimseyi değiştiremeyeceğinize göre dile getirmeye de lüzum yok. Boşuna kendinizi ve karşı tarafı yıpratmayın. Bilmediğiniz yaşamlar hakkında yorum yapmayın.

11. Kibar ve zarif olmak herkese yakışan bir kıyafettir. Hâl hatır sormak, nezaket, incitmemek insana yakışan davranışlardır. Gerektiğinde cümleleri uzatın, kısa konuşma çabasıyla yanlış anlaşılmalara yer vermeyin.

12. Kıyafetiniz yeni olmak zorunda değil ama temiz olmak zorunda. Eskiden "Üç kıyafetiniz varsa dördüncü sadakadır," derlerdi. Şimdi onu uygulayan yok. Herkesin sayısız kıyafeti var sonuçta. Kıyafetin temiz ve tertipli olması her zaman önemli. Üzerinde lekeler bulunan bir ceketle, yataktan kalkmış görüntüsü olan saçlarla, evde giyilecek pijama veya eşofmanla toplum içinde gezmeniz size verilen değeri azaltır.

13. İşlerinizi planlı yapın. Hiç bir işi son güne bırakmayın. Yapılacak işleri zordan hafife, uzun zaman alacak olandan kısa sürede tamamlanacak olana göre sıralayın. Böylece zihnen ve bedenen daha az yorulursunuz.

14. Ertelemeyin. Yapılması gerekeni zamanında yapın. Aranması gerekeni zamanında arayın, okunması gerekeni zamanında okuyun.

15. Yaşınızdan büyüklere öğüt vermayın. "Aferin" kelimesini yaşlılarınıza dahi kullanmayın. Büyük küçük kim olursa olsun bilmediğiniz konuda kimseye ahkâm kesmeyin.

16. İstişare yapmaktan kaçmayın. Fikir almanın sizi küçültmeyeceğini bilin. İnsanların farklı fikir ve önerileri sizin bakış açınıza katkı sağlar. Fikrini uygulamasınız da söylediklerine önem verdiğinizi dile getirin.

17. Bazı işler zekâ değil çalışma ve gayret ister. Gayret etmek, sabır göstermek sizi başarıya ulaştırır. Pes etmeyin. İstikrarlı olun. Küçük adımlarla büyük yollar alınacağını unutmayın. Gerçekten istiyorsanız yaparsınız.

18. Hislerinizi dile getirmekten çekinmeyin. İnsanlar güzel şeyleri duymayı sever. Sizden duymayı daha çok... "Çok şıksınız," "iyi fikir," "hoş bir fincan" "Bugün ne kadar güzelseniz," "Gülümsemek size yakışıyor," gibi sözleriniz karşı tarafı mutlu eder. Yeter ki samimi olsun.

19. Haram ve yasaklar sizi korumak içindir. Boş yere maceraya atılıp baş ağrıtmaya, huzursuzluğa, kendinizi değersizleşmeye

ihtiyaç duymayın. İyi bir şey olsa yasak ve haram olmazdı.

20. Huzuru içinizde arayın. Huzur ne başkasında ne de dışardadır. Zihninizi kontrol edin, ordadır. Dışarda bulacağınız huzur kolonya gibi güzel koksa da uçup gider. Kalıcı huzur sizde olmalıdır.

21. Dakik olun. Randevulara geç gitmek sadece karşı tarafa değil kendinize de saygısızlıktır. Güven kaybettirir. Gidemeyeceğiniz saatte randevu vermeyin. Bakarız, uğrırım, belki gelirim gibi kelimelerle karşı tarafı belirsizliğe itmeyin. Herkesin sizi bekleyecek kadar vakti olmayabilir.

22. Hakınızda "acaba" şüphesi yaratmayın. Bunun için tutabileceğiniz sözler verin. Ortamın ahengine kapılıp olmayacak işlere söz vermeyin. "O işi oldu bil," "Ben onu hemen hallederim," gibi sözlerle kimseyi kandırmayın.

23. Hayal kurmaya vakit ayırın. Böylece kendinizi daha iyi tanır ve yeni hedefler belirlersiniz. Hayaller onlara ulaşmanın ilk adımıdır.

24. Dinleyin. Size anlatılanı gözlerinin içine bakarak dinleyin. Gözlerinizi kaçırmak, başka bir nesneyle uğraşmak karşı tarafa önemli değilsiniz mesajı yollar. Bir toplulukta biri konuşurken yanınızdaki ile başka bir konu açmayın. Söz kesmeyin.

24. Sorununuz kiminleyse onunla çözün. Araya sokacağınız şahısların sizin duygularınızı nasıl aktaracağından asla emin olamaz ve belki de kaş yapayım derken göz çıkarırsınız. Laf çarpıtma, dokundurma gibi gülünç çözümlere başvurmayın. Sorununuz sosyal medyadan gönderme yaparak çözmek gibi çocukça işlere bulamayın.

25. Yalanı hayatınızdan çıkarın. Gerek-siz yere zihninizi yormayın. Pembesi, kırmızısı, yeşili kısacası renkleri sizi kandırmasın. Yalanın rengi hep karadır.

26. Hiç bir şeyin tesadüf olmadığını, tevafuk olduğunu bilin. Tanıştığınız her kişi hayatınıza belli bir sebepten dolayı gönderilmiş olabilir.

27. Başınıza gelen her işte bir hayır olduğunu unutmayın. Bunu o anda idrak edemerseniz de yıllar sonra "İyi ki" diyeceğinizden emin olun.

28. Vefalı olun. Arayana sitem etmek yerine özrünüzü iletin. Eski dostlarınızı sadece bayramlarda değil, nadir de olsa normal zamanlarda da arayın.

29. Her gün yeni bir şey öğrenin. Herkesten, her yaştan öğreneceğiniz mutlaka bir şey vardır.

30. Çocuklarla vakit geçirin. Bu sizin stres atmanıza, temiz ve saf duygularınızı hatırlamanıza, genç kalmanıza vesile olur.

31. Su içmeyi ihmal etmeyin. Sadece ilaç alırken değil, her fırsatta bu nimeti tüketmeye gayret edin.

32. Verilen sırrı tutun ya da almayın. Kendinize güvenemiyorsanız bunu karşı tarafa bildirin.

33. Doyduktan sonra yemeyin. Rahmetli dedem "Doyduktan sonra çocuk kadar yiyemiyorum," derdi, haklıymış. Yememek gerekiyormuş.

34. Çok uyumayın. Dinleneceğiniz kaddardan fazlası sizi hem sersemleştirir hem de ömrün boşa gitmesine sebep olur.

35. Borç aldıysanız vaktinde ödeyin. Aksi durumda hem güven kaybeder hem de edindirdiğiniz tecrübe nedeniyle yapılacak iyiliklere de engel olursunuz.

36. Muhabbet etmenin sadece dert paylaşmak olmadığını bilin. İnsanlar uzun uzun dert dinlemekten yorulurlar.

37. Okuyun. Günlük okuma rutininiz

muhakkak olsun. Gerekirse yarım saat erken kalkın ve okuyun. Kitap, gazete, dergi ayırımı yapmayın.

38. Sadece yakın tarihler için değil uzaklar için de yatırım yapın. Cebinizdeki para kadar kendinize güveniniz olacağını bilin. Sağlık, eğitim gibi giderleriniz için her daim köşede paranız olsun.

39. Sevdiğiniz kişileri yakınlarınızın da sevmek zorunda olmadığını kabul edin. Anlaşamayan arkadaşlarınızı aynı ortamda buluşturmaktan vazgeçin. Kimse sizin hatırına başkasına katlanmak zorunda değildir.

40. Gerçek dertlerinizi sadece Allah'a bildirin. Hz. Ömer'in şu sözünü unutmayın. "Ben derdimi ne dostuma söylerim ne düşmanıma. Zira dostum üzülür, düşmanım sevinir. Beni en iyi rabbim bilir."

41. Mütevazılıkta sınırı aşmayın. Aşırı mütevazılık kendinize olan saygınızı kaybetmenize de sebep olur.

42. Düşüncenize ters gelse bile saygı duymayı bilin. Özellikle misafirinize karşı muhalif olmaktan vazgeçin. Bu kovmaktan betterdir. Voltaire'nin "Fikirlerinize katılmıyorum ama fikirlerinizi ifade edebilmeniz için canımı bile veririm" sözünü anımsayın.

43. Rüya ve hastalıklarınızı en ince ayrıntısına kadar anlatmayın. Bir saat süren rüyaları, doktor randevusundan hastalığının başını sonunu, tanıdıklarının bu konuda yaşadıklarına kadar anlatmak aslında kulağa çok da hoş gelmiyor değil mi? Özetleyin.

44. Başkalarının yanında uzun telefon görüşmeleri yapmayın. Özellikle toplu taşımalarda kimse sizin hayatınızı dinlemek zorunda değil.

44. Ortada yapılacak bir iş varsa hemen sorumluluk almayın. Belki bu işi sizden daha iyi yapan birisi daha vardır. O yüzden başkalarına da fırsat verin.

45. Ailenizi her şeyden üstün tutun. Aileniz sizin en kıymetlinizdir. Her ne şartta olursa olsun arkalarında olun. Sizi onlar kadar sevecek kimse olmayacaktır.

46. Yaşlılarınızın kıymetini bilin. Onların tecrübelerinden, dualarından ve tavsiyelerinden yararlanın. Günlerin çabuk geçtiğini ve ne ekerseniz onu biçeceğinizi aklınızdan çıkarmayın.

47. Düşünmeden konuşmayın. Her istediğini söyleyenin istemediğini duyacağından emin olun. Karşı tarafı zor duruma sokacak fikir ve önerilerinizi iğinizde saklayın.

48. Tanımadığınız insanlara şaka yapmayın. Kişilikleri bunu kaldırmaya müsait olmayabilir. Beklemediğiniz bir tepki ile karşılaşıp üzölmeye fırsat tanımayın

49. İnsanları hiçbir şey için zorlamayın. Zorla güzellik olmayacağını bilin.

50. Sizi psikolojik olan yıpratıcı insanlarla aranıza mesafe koyun. Gerekirse ipleri koparın. İnsan hayata bir kez geliyor ve unutmayın körle yatan şaşkı kalkar.

KADIN:

1. isim Erişkin dişi insan; hatun, hatun kişi, bayan, karı, nisa, zen:

“Yanlarında, kendileriyle ahabplık edecek dostlar, hizmetlerine koşacak kadınlar veya erkekler görmek isterler.” - Abdölhak Şinasi Hisar

2. isim Bu cinsten olup evlenmiş veya bir erkekle beraber olmuş kimse; avrat.

3. sıfat Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri, becerileri olan.

4. isim, mecaz Ev işlerinde çalışan bayan.

5. isim “Hanım, bayan” anlamında kullanılan seslenme sözü.

(TDK, Güncel Türkçe Sözlük)

YANGIN VAR

Yüce Rabb'im medet senden

Ahir zamanda yangın var

Yüreklere himmet senden

Dem-i devranda yangın var

İçler taşar dışa sığmaz

Boşu koysan boşu sığmaz

Çok akıl var başa sığmaz

Cahil insanda yangın var

Hayâl yıldı rüya yıldı

Başıboşluk almış halkı

Adaletin kırık çarkı

Köhne tabanda yangın var

Yelken uçuk dalga azar

Coşar sütlimanı bozar

Miço dertli kaptan bizar

Arsız ummanda yangın var

Can taşıyan bir şey bekler

Her bugüne yarın ekler

Düşer kalkar hep emekler

Bitmez gümanda yangın var

Sesim feryat figan biler

Gaiplerden muştı diler

Âh çekerim göğü deler

Ta âsumanda yangın var

Tüyü yoluk kuş yığını

Demir kesen diş yığını

Cilalanmış taş yığını

Ehl-i imanda yangın var

Der Narmânî bildim seni

Bensizlikten kurtar beni

Ateş almış tüm evreni

Kevn ü mekânda yangın var

Nurullah ÖZDEMİR

YANMA GÖNÜL

Güle kıymet vermeyene hiç gönül verilir mi?
Bağbansız gülzâra dalıp gülleri derilir mi?
Her kapının bir açarı elbet bulunur ama
Emanettir kalp bedene destursuz girilir mi?

Ol ilahî aşka tâbi boş yere yanma gönül
Dünya bir han gelen gider bâkidir sanma gönül
Bir derdini bin eyleme şükreyle düşme gama
Mala mülke çul çaputa aldanıp kanma gönül

Kırılsan da kırk bin yerden lâ'l'a meyilli dil ol
Yerinde laf altın ise suskuya muadil ol
Sözün açtığı yaraya kırk bir kere vur yama
Düşün ebedî âlemi doğru dürüst adil ol

Devri âlem böyle gelmiş gidecek çaresi yok
Kâinatta var olmanın âdeti töresi yok
Zor maziyi resmeylemek sır'ı alınmış cama
Ömür sonsuzluk arzusu onunda süresi yok

Yükseklerin sevdasını düşene sor söylesin
Zemheride buz üstünde pişene sor söylesin
Ulvi düşün makul yaşa bağlanma ün ve nama
Kendi nefesine mezarı eşene sor söylesin

Şerife KÖKSAL BADISABA

*Hangi sözlerle ninem gönlünü açmışsa bana,
Ben o sözlerle gönül vermedeyim sevgilime.
Sözlerim ninni kadar duygulu olmak yaraşır,
Bağlıdır çünkü dilim gönlüme, gönlüm dilime.
(Faruk Nafiz Çamlıbel)*

ÖZ/GÜLÜM

Bahtsız gönül acı çekip için için ağlarken
Yıkık seveda yâr olmadan örülmüyor tez gülüm
Devasız dert köz misali bağrımızı dağlarken
Acı merhem her yaraya sürülmüyor Öz/gül'üm.

Ben kapattım bu defteri her sayfada hüznün var
Adım adım çilelerin üzerinde izin var
Kapanmıyor hiç bir yara içerimde sızın var
Sen üzülme öleyim yâr derdin bana naz gülüm.

Gülüşlerin ilkbahardır yüzün benzer Nisan'a
Yemin olsun güneş gibi tutulmuşum ben sana
Ay ışığı gözlerinde bir hâl oldu vay bana
Sensiz geçen her mevsimim kırık dökük güz gülüm.

Bir özlem ki ikimizi yakıp yakıp kavurdu
Güz gelmeden çiçekleri o vefasız yaz vurdu
Aşk cellatı gözü görmez kulakları sağırdı
Yüreğimde kördüğömsün bakışınla çöz gülüm.

Dinmez hasret her gün öpsem bakıp bakıp resmini
"Dilsiz" söyler gece gündüz ah eyleyip ismini
Bilemedim şu âlemde dostum ile hasmımı
Serinletmez içirimi dağ söndüren buz gülüm.

Ceylan gibi gözlerini bakıp bakıp süzerken
Kimler kırdı kanadını gökyüzünde gezerken
Bu sevdayı kalem alıp yüreğime yazarken
Bundan gayrı can vermeden vaz geçemem söz gülüm.

İsmet BOZKURT

BİR HAYALİN ARDINDAN – 2

Mehmet CONAĞASI

Orta Asya’da gezmeye devam ediyoruz.

Buhara’dan Semerkant’a trenle gelmiştik. Zaten buralarda şehirlerarası ulaşım da demiryolları hep ön planda, her zaman revaçta. Semerkant’ı kiraladığımız araçla enine boyuna gezdik, dolaştık. Her tarafta Türk Kültürü’nün eşsiz eserlerinden numuneler bulmak mümkün. Kendinizi mistik bir ortam içerisinde buluyor, kaybolup gidiyorsunuz huzurlu diyarlara doğru... Türbelerin girişlerine, kubbelerin üzerlerine kabartmalar hâlinde işlenmiş yazılar, desenler, figürler, motifler genellikle maviye boyanmış. Bu sebepten gezginler şehre “Doğunun Mavi İncisi” unvanını layık görmüşler. Yukarıdaki duru gökyüzü adeta gıpta ederek bakıyor alt taraftaki muhteşem şehre. İstemeyerek de olsa ayrılmak zorunda kalıyoruz ata yadigarı diyardan. Aynı araçla bir sorun yaşamadan Tacikistan sınırına kadar gelip, Tacik topraklarına geçtik. Bizi doğrudan Tacikistan’ın başkenti Duşanbe’ye götürecek araçlarla ücret konusunda anlaşılamadık. Bir taksi kiralayarak Pencakent yerleşim yerine varmayı uygun bulduk. Yollar o kadar bozuk, inişli çıkışlı ki bizden fazla ücret talep ettiğini düşündüğümüz taksicinin dört katı fazla fiyat belirlemiş olsa bile haklı olduğunu düşünüp pişman olmaya başladık. Aslında ne kadar dürüst ve kanaatkâr insanmış. Türkiye’de alışık olduğumuz düzenli otobüs seferlerini buralarda bulmak pek mümkün değil. Pencakent’te de Duşanbe’de yaşayan Özbek asıllı olan ve daha sonra evinde kalacağımız Dr. Mensure Ablanın eşine rastlamamız bizim için bulunmaz nimet oldu. Onun otomobil ile Duşanba’ye hareket ettik. Yolda bir konaklama yerinde durarak çok leziz et haşlama yiyecek

açlığını giderdik. Yol boyunca onların bildikleri, yörede meşhur olmuş bir mahalli çalgı sanatçısının mekânında durarak ayaküstü Tacik musikisinden örnekler dinledikten sonra yeşillikler içerisinde bir vadiden geçtik. Daha sonra dar rampa yoldan öyle bir tırmanmaya başladık ki manzaranın televizyonlarda izlediğimiz belgesellerden farkı yoktu. Sağlı sollu her tarafta kartpostallık görüntüler oluşmuştu Uzun tırmanıştan sonra dağın tepesine vardığımızı düşünürken aslında daha ulaşamadığımız farkına vardık. Geçtiğimiz beş-altı kilometrelik tüneli görünce durumu anladık. Tünelden sonra yol uzunca bir inişle devam etti. Etrafımızda da Duşanbe’nin varlıklı kişilerinin sayfiye evleri vardı. Her ülkenin nimetlerinden yararlanan ayrıcalıklı bir sınıfın burada da olduğunu düşünerek hayıflandık. Gece yarısı pencerelerinden, kapı giriş lambalarından masalımsı ışıklar saçan konakları izleyerek Duşanbe’ye varıp Dr. Mensure Ablanın evine yerleştik.

Ev büyük bir kapı ile girilen ve içinde üç adet müstemilatı olan bahçeli bir yapıydı. Bunlardan iki müstemilatı çocukları için yaptırmışlar. Buradaki evler büyük kapılı, geniş avlulu, dışarıya bakan avlu duvarları yüksek, tek katlı, sac çatılı ve içerdeki hayatı dışarıdan kimsenin göremeyeceği şekilde yapılardan oluşuyor. Muhtemelen komünizm sisteminin getirdiği bir anlayışın devamı olmalı.

Ertesi gün Mensure Ablanın eşi otomobiliyle bize şehri gezdirdi. Millî Müze’yi ziyaret ettik. Şehrin ortasındaki 360 derece gözetleme yapabileceğimiz yüksek kuleye çıktık. Önünde çok büyük bir tören meydanı vardı. Devlet başkanı buradan halka hitap ediyor-

muş. Şehri toz bulutlarının arasında görebileceğimiz kadar izledik. Çok uzakları görme imkânı yoktu. Zira her zaman olduğu gibi sebebini orada yaşayanların bile açıklayamadığı bir toz bulutu vardı şehrin üzerinde. Müzede ise Tacikistan'da çıkan madenlerin çeşitliliğini (gümüş, bakır, kurşun vs.) ve dağlarında yaşayan hayvanların türlerini görme imkânı bulduk. (örneğin: kobra, akrepler, örümcekler. Dağlarda dağ koyunları, ceylanlar, keçiler, kar leopardları ve kahverengi ayılarla tanışabilirsiniz. Tacikistan'da yaban domuzu, geyik, çakal, porsuk vs.) Yine müzede çok çeşitli müzik aletleri mevcut. Hatta sonradan TRT'de programlar yapan sanatkar kementçe ustası Fikret Karakaya'ya faydalı olur düşüncesi ile kendi arzusu ve ricası üzerine müzeye ikinci defa gidip bu müzik aletlerinin videosunu çekerek yararlanması için kendisine gönderdim. Bu müzik aletleri çoğunlukla bizim aşına olduğumuz ancak değişik şekillerde imal edilmiş Orta Asya musiki aletleriydi.

Tacikistan toprakları Sovyetlerden önce esasen Özbekistan toprakları imiş. Zaten halkının büyük bir kısmı da Özbek. Tacikistan'da on milyon kişi yaşamaktadır. Tacikistan'ın en büyük ihracat ürünü emekmiş. Tacikistan'ın nüfusunun yarısı dışarıda çalışarak ülkeye para gönderiyorlarmış. Ülkenin % 93'ü dağlıkmış. Zaten Duşanbe'den havalandıktan sonra Taşkent'e giderken bunu biz de yukarıdan fark ettik.

Ülkenin dağlık olmasının olumsuzlukları yanında su kaynaklarının ve madenlerinin çok ve çeşitli olması gibi bir olumlu tarafları da varmış. Muhtemelen Ruslar buralara yeraltı kaynakları için gelmişler. Tacikistan Orta Asya'da en büyük su ihracatçısı ülkeymiş. Araplarla ortak şirketler kurup su ihracat ediyorlarmış.

Duşanbe'deki ikinci günümüzde ise serbestçe gezmeyi tercih ettik. Ve yine canımız etli Özbek pilavı çekti (Özbek pilavı; pirinç, kuşbaşı et, havuç, kuru soğan, sarımsak, çiğ badem, tereyağı ve zeytinyağı gibi bu güzel ürünlerin belirli oranlarda karışımı ile yapı-

lıyor) Tesadüfen otobüs durağında karşılaştığımız ve Özbek olduğunu öğrendiğimiz Hasan Abi bize nezaret etti. Tüm ısrarlarımıza rağmen otobüs yol ücretimizi bize ödemedi. Özbek soydaşlarımızın işlettiği bir lokantaya kadar bizi götürdü. Çok güzel bir Özbek pilavı yedik. Lokanta sahibi Özbek kardeşlerimiz yemin edip bizden yemek parası almadılar..

Tacikler köklerini öğrenebildiğimiz kadarı ile Summani'lere dayandırmaktadırlar. Summanilerin (İran ulusu oldukları sanılmaktadır.) konuştukları dil Farsça'ya yakın Tacikçe'dir. Orta Asya'da Afganistan, Tacikistan, İran'la birlikte Farsça konuşmaktadır. Taciklerin bir kısmı da Afganistan'da yaşamaktadır.

Ev sahibimiz Dr. Mensure Abla ve eşi ile anlaşmamız çok zor olmadı. Çünkü bizim dilimizde de çok sayıda Farsça kelime bulunmaktadır. Burada kadınların geleneksel kıyafeti son derece basit ve sade olup boydan boya bir entari ve altında da ayaklara kadar uzanan aynı kumaştan bir pantolon ve ökçesiz basit bir ayakkabıdan ibarettir. Başkanları İmam Ali Rahman uzun yıllardır yönetimdeymiş. Duşanbe'nin dışında dağlarda ise Dağ Tacikleri dedikleri ve İsmailiye mezhebine mensup insanlar yaşamaktaymış.

Tacikistan'ı esasen karayolu ile terk etmek ve manzara seyretmek isterdik. Ancak geçebileceğimiz en yakın ülke olan Kırgızistan'la aralarında sınır anlaşmazlığı varmış. Geldiğimiz yolu tekrar gitmeyi göze alamadığımız için Duşanbe'den uçakla Kazakistan'ın yeni başkenti Astana'ya gitmeye karar verdik. Duşanbe'de üç gece kalmış olduk. Ev sahibimizle bol bol sohbet ettik. Zor da olsa anlaştık. Hayatlarından memnun olmadıklarını, Türkiye'ye gelmiş olsalar çocukları için iş bulup bulamayacaklarını sordular. Oğlunun birinin çalışmak için Moskova'ya gittiğini söyledi. Mensure Abla dermatolog doktor olmasına rağmen para kazanamadıkları ve rahat geçinemediklerini belirterek yakındı.

Orta Asya'da en çok sıkıntı çektiğimiz şey ihtiyaç giderecek temiz tuvaletlerin olmayışı idi. Nedense bölgede de su sıkıntısı olma-

masına rağmen tuvaletlerde musluk yoktu. Genelde buralarda bizim kırk-elli sene evvelinde bağ evlerinde eski yapılarımızda bildiğimiz ibrik kullanılmakta.

Üçüncü gecenin sabahında Mensure Abla'nın eşi otomobili ile bizi hava alanına bıraktı. Gerek otomobili ile verdiği hizmetler gerekse evlerinde kalmış olmaktan dolayı makul miktarlarda bedelini ödediğimiz gibi ayrılırken Mensure Abla'ya da bir miktar harçlık bırakarak helalleştik.

Üç hafta gibi bir sürede Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan içerisindeki on beş kadar şehri ziyaret ettik. Zamanımızın imkân verdiği ölçüde bu kısa zamanı en iyi şekilde kullanarak gezimize çok şeyler sığdırmaya çalıştık. Örneğin Taşkent'te Taşkent metrosunu gördük. (1977 yılında hizmete açılmış.) Altın ve mücevher merkezi olan Altın Center'i gezdik. Taşkent'in büyük pazarını ziyaret ettik. Pazarda akla gelecek her türlü yiyecek, giyecek ve eşyalar satılıyor. Özellikle et pazarı kısmı çok dikkat çekici, büyükbaş, küçükbaş ve tavuk etinin yanında at eti ve domuz eti de bulmak mümkün. Ayrıca pazarın bir bölümünde genellikle Uygur Türklerinin hizmet verdiği ve onların "şaşlık" dediği bizim ise "şiş kebab" dediğimiz et ürünlerini pişirip satan tezgâhlar var. Öyle ki mangal dumanlarından göz gözü görmüyor. Her taraf çok lezzetli kebab kokuları ile dolu.

Taşkent'te dünyaca meşhur ismi "Beş Kazan" olan ve her gün binlerce kişiye hizmet veren Özbek pilavı hazırlayan lokantada da yemek yedik. Buradaki kazanların her biri iki metre çapında. Yüzlerce kilo pirinç, et her gün bu kazanlarda pişiyor ve yerli yabancı müşteriler iştahla yiyorlar. Bizim buralardaki semt olarak nitelendirdiğimiz yerleşim yerlerine "Tümen" ismi verilmiş. Ayrıca her mahallenin girişine konulan levhalarda yerin adı yazılarak "Hoş geldiniz" ibaresi konulmuş. Taşkent caddelerinde arabayla gezinti yaparken dikkatimizi çekip bizi gülümseten bir duruma şahit olduk. Düzenli, modern tarzda yapılmış binanın üstünde büyük harflerle "AYOLLAR KİLİNİKASI" yazılıyordu. Bunun anlamının ka-

dınlar hastanesi olduğunu öğrenince fazla şaşırmadık. Zira bizde de "Ayol" ve "Klinik" sözcükleri benzeri anlamlarda kullanılmaktaydı.

Gelelim tekrar Duşanbe hava alanına; burada da bilet satış gişesinde görevli bir Türkmen ablamız bize çok yardımcı oldu. En uygun bileti temin etti. Özbekistan Hava Yolları ile Taşkent hava alanına geldik. Bir müddet bekledikten sonra Kazakistan'a ait bir Airbus tipi uçakla Kazakistan'ın başkenti Astana'ya yola çıktık. Tacikistan'ın Duşanbe şehri ile Kazakistan'ın Astana şehirleri arasındaki uçakla seyahatimizde Tacikistan'ın ne kadar dağlık bir ülke olduğuna, Özbekistan'ın ne kadar verimli tarım alanlarına ve su kaynaklarına sahip olduğuna, Kazakistan'ın ise ıssız bucaksız bozkır ve steplere sahip olduğuna gökyüzünden izleyerek şahit olduk. Kazakistan'da bin km. gittiğimiz hâlde aşağıda bir tek yerleşim yeri bile görmedik. Çok sayıda kurumuş, ufak göl yataklarını görünüyordu. Beyaz tuz birikintilerinden dolayı buraların göl yatakları olduklarını anlıyorduk.

Kazakistan toprakları Türkiye'nin üç katı, nüfusu ise Türkiye'nin ¼'ü kadar. Şehirlerarası mesafeler bin km'lerin üzerinde. Öyle ki 400-500 km. mesafeler yakın mesafe kabul ediliyor ve düzenli otobüs seferleri olmayıp otomobille gidilip geliniyor. Tabii bunun yanında demiryolu da Orta Asya'da her yerde önemli bir ulaşım vasıtası. Kazakistan'da ülkenin doğusundan batısına uçakla üç saatte ancak gidilebiliyor. Kazakistan'da konuştuğumuz kişiler kendilerinin bir takım topraklarının Rusya tarafında kaldığını ve oraların kadim Kazak toprakları olduğunu söylüyorlar.

Malum olduğu üzere Sovyetler Birliği döneminde bütün nükleer denemeler Kazakistan'ın doğusundaki Semey şehrinde (kırk yıl boyunca) yapılıyordu ve uzay çalışmaları ise Kazakistan'ın iç bölgelerindeki Baykonur uzay üssünde yapılıyordu. Kazakistan'ın doğu sınırı Çin ile komşu iken batı sınırı ise Hazar Denizi'ne kadar uzanıyor.

Kazakistan'ın başkentinin Almaata'dan Astana'ya alınmasının önemli birkaç sebebinden biri Çin ile ilgili güvenlik endişesi, bir diğeri ise Almaata'nın deprem bölgesi olmasıymış. İklim güneyde Almaata'da daha ılımanken kuzeyde Astana'da -40 dereceye kadar düştüğünü öğrendik. Daha önceki kısa süreli Kazakistan seyahatimde -45 dereceyi bulmuş ve uçaklar kalkmamıştı.

Taşkent'te bizi misafir eden İslam Abi ve Yadigâr Abla'nın evinden ayrılırken bize şunu söylediler: "Bizim eşliğimiz size her zaman açık" Türkiye'de ise: "Bizim kapımız size her zaman açık." ne kadar birbirimize yakınız. Bu kadar uzun yıl birbirimizle görüşmediğimiz hâlde genetik kodlarımızın ve davranışlarımızın birbirine benzemesi ilgi çekici değil mi?

Daha önceki Kazakistan seyahatimde benim mihmandarlığımı yapan ve bu gidişimde rahmetli olduğunu öğrendiğim Ahıska Türkü Latif Baba ile bir alış verişte tezgâhtar kızı kızdırmak ve konuşturmak için ona da duyuracak şekilde " Latif Baba bu kız çok caman (yaman)" dediğimde onun da bana dönerek "senin özün caman" demesini unutamıyorum. (Malum bizde y ile başlayan kelimeler orada c ile başlıyor. Misal; yaman-caman, yıldız-cılduz). Orada "caman" kelimesi kötü anlamında kullanılıyor.

Burada ifade etmem gereken ve aramızdaki kültür bağının yakın olduğunu anlatan bir başka husus da şu: Malum Orta Anadolu'da söz dinleyen, söyleneni yapan çocuklara "yumuş tutuyor" söz dinlemeyen, söyleneni yapmayan çocuklara da "bu çocuk yumuş tutmuyor." denir. Orada yine bir yerden alış veriş yaparken mihmandarım rahmetli Latif Baba'ya indirim yapmasını söylemesini istediğimde tezgâhtar bize, "ben cumuşçuyum," yani çalışanım, işçiyim, talimat veren değil söz dinleyenim demesi hâlâ kulaklarımda.

Bir buçuk saatlik yolculuktan sonra uçagımız Kazakistan'ın başkenti Astana'ya indi. Orada bizi beraber seyahat ettiğim Ahmet Horozoğlu arkadaşımın bir tanıdığı olan ve oradaki Türk okullarında okumuş iyi Türkçe

konuşan, müteahhitlik yapan bir Kazak kardeşimiz hava alanından bizi aldı bir kafede ağırladı. Kalacağımız yeri ayarladı. Günlük elli dolar karşılığında şehrin merkezinde lüks bir rezidansta yer ayırtık.

Hava kapalı ve soğuktu. Astana esasen yirmi yıl öncesine kadar ufak bir yerleşim yeri iken bugün başkent ve üniversite şehri olmuş, çok sayıda inşaat var. Çok pahalı bir şehir, gezip görülecek tarihî bir dokusu yok. Ancak varlıklı kişilerin yaşayabileceği bir şehir. Eski başkent Almaata'ya da 1000 km.den fazla uzaklıkta. Anlayacağınız bozkırın ortasında yeni bir şehir imar ediyorlar. Planlı bir şehir diyebiliriz. Astana'da gezerken dikkatimizi çeken şey burada nerdeyse hiç küçük arabanın olmaması idi. Türkiye'de hiçbir modelini görmediğimiz Japon markalarının lüks ciplerini orada gördük. Galiba buradaki yoğun kış şartlarının üstesinden bu araçlar geliyor olmalı. Kaldığımız rezidansın hemen karşısında da Astana'nın en büyük merkez camisi vardı.

Orta Asya seyahatimizde şunu gördük ki Turan fikri bu bölgede çok daha güçlü hissediliyor. Hatta başkent Astana'nın en büyük ve geniş caddesinin ismi Turan. Seyahat ettiğimiz yol boyunca yüksek ve görülebilir yerlerde Turan yazılarına rastladık. Burada Turan mefkûresini anlatan meşhur bir söz var: Bir dugan. Manası da bir anadan, atadan olma kardeşler, demek. Yani biz Orta Asya Cumhuriyetlerindeki soydaşlarımızla "BİR DUGANIZ"

Orta Asya seyahatimizde bizi üzecek hiçbir olumsuzlukla karşılaşmadık. Bilakis herkes bizi muhabbetle kucakladı, bindiğimiz ulaşım vasıtalarında da selam verip Türkiye'den selam getirdik dediğimizde insanların yüzündeki mutluluğu kelimelerle anlatabilmek mümkün değil. Hele bir defasında minibüse binip "Türkiye'den selam getirdik" dediğimizde en arkadaki bir kız yavrumuzun gösterdiği sevinç hâlâ gözlerimin önünde. Olağanüstü bir duygu boşalması yaşadı.

Velhasılı kelim, Türkiye'yi büyük abile-

ri ve büyük bir batı ülkesi olarak görüyorlar. İnşallah bizler de bu sevgi ve muhabbetin altında kalmayız. Kendisini orada taşıdığı Türk pasaportundan dolayı Türk olarak tanıtan ancak soy olarak Türk olmayan ve adımızı kötüye çıkartan bir kısım T.C. vatandaşlarının oralarda yanlış işler yaptıklarını ve kötü intiba bıraktıklarını öğreniyor ve üzülmüyoruz. Onun için zaman zaman bize de Türk soyundan mısınız? diye sorduklarına şahit olduk. Evet, cevabını duyunca rahatlıyorlar, zira yakın geçmişte bazı yerlerde T.C. pasaportu taşıyan, vatandaşımız olan, ancak Türk soyundan olmayan kişilerle yaşadıkları nahoş hadiseleri unutmamışlar.

İnşallah önümüzdeki sayılarda Kazakistan'ı anlatmaya devam edeceğiz.

Sağlıcakla kalın...

İYİ RÜYALAR

Mevlevi, Bektaşî ve Sofu yemekten sonra ikram edilen bir tepsi baklava için rüyaya yatarlar. En hayırlı düşü gören baklavayı yiyecektir. Öneri kabul edilir. Yatar, uyurlar.

Sabah olunca Sofu:

– Ne düş gördünüz anlatın bakalım?, der.

Mevlevi, sikkesini başına geçirerek:

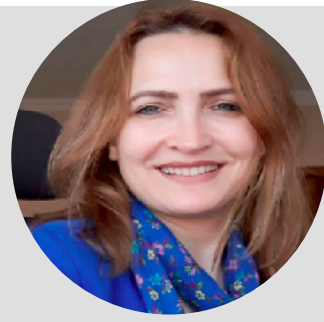
– Hayırdır inşallah göklere çıktım, der.

Sofu da:

– Ben düşümde cennete gittim, der.

Bektaşî:

– Erenler, ben de gece birinizin gökleri uçuğunu, diğerinizin de cennette gezdiğini görünce artık bunlar fani dünyaya dönmezler diyerek kalkıp baklavayı temizledim, der.

İÇİMDE SAKLIYORUM ADINI

İçimden sayıklıyorum adını
hasretinin çölünde bir
deniz
denizin ukdesinde
susuzluğu tuzlu
dudaklarımın.

İçimden sayıklıyorum adını
görmeli bir hüznü dolduruyor son baharın
miadını.

Yağmur
şadırvan ninnisiyle geçiyor yüreğimin sahra-
sından.

Gamzelerinden su icen kumrular gülüşünü
dolduruyor
sebilime.

Gülüşün
çiçeklendiriyor sonra
seni beklediğim kapı eşiklerini.

İçimden sayıklıyorum adını
aşk! diyorum
nasıl da taşıyor ırmakları sırlı sözlerimin.

İçimden sayıklıyorum adını
adını sayıklıyorum
içimden ta içimden!

Züleyha ÖZBAY BİLGİÇ

ŞİİRİMİZDE ŞAİRNÂMELER

Ali Rıza NAVRUZ

Âşıklar tarafından genellikle on bir hece vezni ile yazılan, çağdaşı veya kendilerinden daha önce yaşamış olan şairlerin mahlaslarına ve onların sahip olduğu birtakım vasıflarına yer verilen şiirlerdir şairnâmeler. Bu şiirler şuarâ tezkireleri kadar önemli olmasa da şairlerimizin memleketi, adı, hatta fiziki ve rûhi yapısı gibi vasıflarını yansıtmaları bakımından önemlidir de.

Hele de bir şairin başka bir şair tarafından ele alınıp da değerlendirilmiş olması bence çok mühim bir olaydır. Ele alınan bu şaire ait pek çok bilgi bir araya getirildiğinde ortaya o şaire ait yepyeni bilgiler ortaya çıkmış olur bir yerde. İşte bu yüzdendir ki şairnâme dediğimiz bu tür şiirler şairler hakkında yapılacak araştırmalarda önemli bir kaynak teşkil ederler. Ha bu noktada şu da olabilir: Bir şair hakkında şairnâme yazan kişinin mutlaka şahsi kanaatinin de bulunacağını düşünürsek, bu şiirlerde verilen bilgileri ihtiyatla karşılamamız lazım gelir derim.

Edebiyatımızda ilk şairnâme kime ait acaba dersiniz 16. yüzyıl şairlerinden İşrefî size göz kırpar uzaktan uzağa sorunuza cevap olarak... Âşık Edebiyatımızda ise ilk şairnâme örneğini Âşık Ömer ortaya koymuştur denebilir. İlk yazılan şairnâmelerde halk ve divan şairleri sanki birlikte işlenmiştir. Ancak bu birlikte mütalaa etme fikri nedense gittikçe zayıflamıştır.

Şairnâmelerde sadece âşıklara yer verilmediğini görürüz bu konuyu iyi incelersek. Âşıklar yanında divan şairlerine ve halk hikâyeleri kahramanlarına da yer verildiğini

görüyoruz. Âşık Ömer ile Gubârî'nin şairnâmesinin dörtlük sayısının bir hayli kabarık olduğunu biliyoruz. Yine şairnâme yazarlarından Hızrî, Noksanî, Şeref Taşlıova, Gürünlü Gülhânî, Reyhanî, Sefil Selimî anılmaya değer şairlerimizdir/âşıklarımızdır bu konuda.

Yazılış sebebi ne olursa olsun bu şiirler şairlerimizi konu edinmişlerdir. Genellikle de koşma türünde söylenmiş/yazılmışlardır. Divan tarzı şeklinde ya da sekiz heceli örnekler varsa da bunların varlığı genel kanaatimizi aslında pek de değiştirmez. Yine de burada divan şiiri tarzında yazan bilim adamımız Cem Dilçin'den bahsetmeden geçsem pek ayıp etmiş olurum diye düşünüyorum. Cem Dilçin'in çeşitli başlıklarda yazmış olduğu şiiri 162 beyit olup aruz vezniyle yazılmıştır. Bu şairnâmede divan şiirinin önde gelen isimleri (Kadı Burhaneddin, Yunus, Necatî, Fuzûlî, Bâkî, Nedim, Şeyh Galib vd.) konu edilmiştir. Cem Dilçin hocamız bu şiirinde zikredilen şairlerimiz hakkında kendi kanaatine de fazlasıyla yer vermiş görünüyor...

Âşık Ömer Şairnamesinden bir bölüm vermek konuyu daha iyi anlamamızı sağlayacaktır sanırım:

(I)
Geldi dil bülbülü medh-i lisâne
Kasd-ı şuarâyı çekmek beyâne
Gör ne âşıklar var gelmiş cihâne
Dilde yad edelim hep şâirânı

(II)

Sultan Nesîmî'dir cümleye serdâr
Esrâr-ı aşkı ol eyledi izhâr
Derisin yüzdüler etmedi inkâr
Cânâna erince terk etti canı...

Yukarıda şuarâ tezkirelerinden bahsetmemiş olsam da şöyle bir dokunup geçtim ya bu şuara tezkirelerinin şairnâmelere benzemesi nedeniyle burada kısaca bahsetmem gerekir sanıyorum.

Tezkireler, şairlerin hayatı hakkında bilgiler içerdiği için çok önemli eserlerdir. Tezkireci ele aldığı şairlerin kişilikleri ve eserleri üzerine de değerlendirmeler yapar. Bu nedenle edebî eleştiri içerdiği söylenebilir. Tezkire dediğimiz eserler çağına ait bir edebiyat ürünüdür de...

Tezkire yazma geleneği tâ 15. yüzyıla dayanır. Orada gördüğümüz tezkirecinin en babası olarak bilinen kişi Ali Şir Nevâtî'dir. Tezkireler genellikle nesir olarak yazılır. Fakat aralarında manzum girdiler de olabilir.

ÇANAKKALE İÇİNDE

İngiliz garson, Türk müşteriye:

– Çanakkale'de çok askerimizi öldürdüğünüz için sizi pek sevmeyiz, deyince bizimkinden gayet soğukkanlı bir şekilde şu cevabı almış:
– Orada ne işiniz vardı?

NEDEN DURAN BABA

Dedikodu bilmem, yalan söylemem.
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.
Haktan gayrısına minnet eylemem,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

Hele şükür özüm de bir sözüm de,
Kimliğim var astarımda bezimde,
Korku yoktur benim kara gözümde,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

Ben, canlara tuzak kurmayı bilmem,
Hatırı, gönülü kırmayı bilmem,
Kimseyi sırtından vurmayı bilmem,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

Hak varken bâtila tapmadığımdan,
Kaygısız bir gece yatmadığımdan,
Eşimi dostumu satmadığımdan,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

Hakikati bulmak bana zor değil,
Benliğimi yakan ateş kor değil,
Çok şükür ki gönül gözüm kör değil,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

Zalimin zulmüne boyun eğmedim,
Vatan satan hainleri övmedim,
Fitneyi, fesadı asla sevmedim,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

Bağrıma taş bastım sabrım taşmadı,
Attığım taş menzilinden şaşmadı,
Haram lokma boğazımdan aşmadı,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

DURAN BABA der ki kul biçim biçim,
Vatanım aşkıyla yanıyor içim,
Kemal Atatürk'ü sevdiğim için,
Ondan DURAN BABA diyorlar bana.

Duran TAMER

NEZAKET

Faik KUMRU

Nazik değiliz maalesef. Ne siyasi nezaket ne de edebî nezaket sahibiyiz. Her yerimiz lime lime dökülüyor. Her yanı yırtık pırtık, eski elbise gibiyiz. Yüzümüzde bin bir şahsiyet, bin bir karakter. Biz artık biz değiliz. Olmamız gereken bütün özellikler bizden oldukça uzakta, sanki kendimize yabancıyız. İler tutar yeri kalmayan ruhsuz bir cemiyetin yaşama yansıyan perişan hâli. Kimisi de bu acınası vaziyetine ve ibretlik hâline kahkahayla gülüp geçiyor.

Nezaket, sadece nazik, kibar, zarif olma durumunu ifade etmiyor. Nezaket, olması gerekene olması gerektiği gibi davranmayı beraberinde getiriyor. İncelik, canlı birisine veya cansız bir eşyaya kaba davranmamayı gerektiriyor. Fıtratın, yaratılış gerçeğinin birlikte olduğu doğal ve tabii durumu, istisnasız, ferden ferda toplumun geneline ikaz ediyor.

Elinde kalem, dilinde kelimeler olan her insanın doğrulara dilbeste, âşık olması arzu edilirken, bu insani temenni dipsiz kuyulara düşmekte ve gam yüklü feryada dönüşmektedir. Eline kuvveti geçirenler, caka satmayı maharet görmektedir. Bütün dilek kapıları arkadan sürgülü. Müşteki, şikâyetçi dilekçeleri öneri kutularından çıkmakta ve okunmadan çöpe atılmaktadır.

İstida, arzuhal, dilekçe sunulan makamlar ise, her gelene kaşını çatıyor ve sümen altı işlemine maruz bırakıyor. Millete üstten bakma hastalığı her devirde başvurulmuş bir teâmül, âdet. Bu illet, asırlar boyu memlekete yerleşmiş ve bu toprakların gariban insanına musallat olmuştur.

Bu ur, toplum bünyesini işgal edeli günden beri de gözyaşımız hiç eksik olmamakta.

Dört yanımızdan canlılara saldıran hoyratlık, kabalık virüsü bütün varlığı kırıp geçiriyor. Bu toplumsal histeri durumu, felaketleri daha da büyütüyor. Ateşe su ile giden çok az. Neredeyse herkeste ateşi harlama faaliyeti göze çarpıyor. Büyük çalkantıların yaşandığı her devirde bu gibi umumi hastalıkların bütün bir zemine sirayet etmesi kaçınılmaz musibet.

Gece gündüz gönül tulumbasıyla, harareti azaltmak için çırpınan, yürekleri serinletmeye çaba harcayan, susuz dillere abıhayat misali sebil vazifesi görenler öteki sınıftan görülüyor. Bu da yetmezmiş gibi ha bire dirsek yiyor. Kötü fıtratlarla, ince ruhların mevcudiyeti batıyor adeta.

Halkı yaralayan her hareket bir maraz, hastalıktır. Her vatandaşın yaşam hakkı, düşünce hakkı ve insan olmasından kaynaklanan her hak, dünya üzerindeki her şeyden çok daha önemlidir.

Doğuştan kazanılan hiçbir hak devredilemez ve gasbedilme girişimi asla yapılamaz. Vaktinde tedavi edilmeyen her toplumsal hastalığın genele yayılması ve tesir alanını da genişletmesi an meselesidir. Ölümcül bir afetin her mekanı basması ve toplumu felç etmesi korkulan bir hal.

Bilinçli ve eğitilmiş bir toplum yere düşse bile, tekrar ayağa kalkarak kendini yeniden inşa edebilmesi mümkün. Lakin kandırılmış

cahil kitleden meydana gelen toplumda hayat emaresi görmek oldukça zordur. Eğitim, bir millet için en başta gelen mesele olursa, elbette yüksek bir medeniyette ömür sürmesi onun en mühim avantajı ve en değerli kazanımıdır.

Bir büyük zat talebesine der ki: "Kork, titre." Yapılan bir haksızlık karşısında vicdani olarak her birey korkmak değil, her hücre-siyle pişmanlıktan titremesi elzem bir durumdur. Var mıdır acep bugünkü zamanda ve bu kadim topraklarda kendisine millet namına görev tevdi edilmiş hassas yürekler? Sayıları o kadar az ki sesleri bastırılmış, göz önünde bile değiller anlaşılan.

Küçük iken hayallerim büyüktü, büyüdükçe hayallerim küçülmeye başladı. Hayatın gerçekleri kurulan güzel düşleri yerle bir etti. Doğru tespitler üzerinden var olan yanlışların tez zamanda düzeltilmesi en esaslı istek, bu gaye istikametinde çaba göstermek de en önemli görevdir.

Nezaket, zarafet, kibarlık, incelik ruhla bütünleşmiş, bu hisleri bütün hücreleri özümsemiş toplum mertebesine yükselmek vazgeçilmez birincil hedef olmalıdır. Nezaket terimini sadece adabımuâşeret kurallarından birisi olarak görmek, eksik tanımlama olur. Bu çerçeve oldukça geniş bir daireyi temsil etmektedir. Birbirinin içine girmiş çemberlerin ittifakı denilse yeridir.

Nelerin nasıl ve niçin yapılması lazım geldiğini ehliyet sahibi insanlar dile getirdiği zaman, bu ikazlara kulak verilmesi önemli aşamadır. Bu uyarıların ciddiye alınması ve toplum hayatına müspet yönde yansıtılması neticeye götüren faktördür. Bütün meselelerin çözümü adına, ortak aklın ve ortak paydaların aynı düzlemde buluşması ise arzu edilen seviyedir.

Cemiyet hayatına akseden bütün güzel hasletler, bir milletin hücrelerini teşkil eden sıhhatli evlerden ve o sağlıklı evlerin içindeki iyi insanlardan yansıdığı bilinen bir gerçekliktir. İnsan ve sonrasında toplum hayatı, bir halkın

aynadaki yansıması gibidir. Kirliliğe görünebileceği gibi pırıl pırıl da gözükabilir.

Âdet, gelenek ve görenek gibi bir milletin ruh hâlini yansıtan, asırlar boyunca süzülüp süzülüp hassas imbiklerden geçen o güzelim huylar, bütün mekânı güzelleştirmeye yeter seviyededir.

Tertemiz mis gibi kokan ellerle tokalaşabilmek de ayrı bir bahtıyarlıktır. Kibarlık, incelik gibi huylar, gözümüze ve gönlümüze şifa olacak bir iksirdir.

Nezaketin hâkim olduğu bir toplumda çekişme olmayacağı gibi, kavgalar da hiç yaşanmaz.

Kaba tartışmaların değil, münazara şeklinde yapılan seviyeleri karşılıkların ve konuşmaların ruhundan süzülen nezaketin varlığı her ortama deva olacaktır. Karşılıklı hislerin paylaşıldığı, hoş muhabbetlerin devam ettiği, monoloğun değil diyalogun anlam kazandığı vetireler, süreçler birbirini takip edecektir vesselam.

ŞİİR DÜNYAMIZDA

Halil SOYUER

Adullah SATOĞLU

Benim şiir ve edebiyata karşı merak sarmamda, Behçet Kemal Çağlar'ın 1949 yılında İstanbul'da haftalık olarak çıkardığı "Şadırvan" dergisiyle, Akın Karauğuz'un Zonguldak'ta çıkardığı "Doğu" dergisinin önemli etkisi olmuştur.

Halil Soyuer imzasını ilk defa, Şadırvan dergisinin 8 Nisan 1949 tarihli 2. sayısında yer alan:

Kader kader öğütüyor
Bizi, bu değirmen bizi.
Mezar mezar dağıtıyor
Bizi, bu değirmen bizi.

Ne çarkı kırılmak bilir
Ne arkı durulmak bilir
Nereye saklansak bulur
Bizi, bu değirmen bizi.

Sağı kolla, solu kolla
Arkından geçilmez salla
İçer musalla musalla
Bizi, bu değirmen bizi.

Taşı döner karnı doymaz
Gidenler kaç diye saymaz
Toprağın üstünde koymaz
Bizi, bu değirmen bizi.

tarzındaki "Değirmen" isimli şiiriyle tanıdım.

O yıllarda evimizde elektrik olmadığından, ders çalışmak için gittiğimiz Kayseri Halkevi Kütüphanesine, yurdun dört yanından kitap ve dergiler gelir, biz onları sıcağı sıcağına, zevk ve heyecanla okurduk.

Bunlardan, "Doğu" dergisinin Ağustos 1949 tarihli sayısında, Zonguldak'ta düzenlenen bir Edebiyat Matinası dolayısıyla, bir kısım şairlerin kısa öz geçmişleriyle, resim ve şiirleri yer alıyordu.

Halil Soyuer'in de derginin o sayısında "Telaş" isimli:

Gidenler benden gitti
Ellerin telaşı ne?
Zaman beni eritti
Yılların telaşı ne?

Sevda bıçaktan keskin
Gönlüme etti baskın
Ağaçlar kıştan küskün
Dalların telaşı ne?..

şiiri bulunuyordu. Daha sonra Kayseri-Halkevi dergisi "Erciyes'te de:

Bir bakışın için bin dağ yakılır
Mehtap diye gözlerine bakılır
Seni görse gökten yere dökülür
Güneş parça parça, ay parça parça.

gibi, nefis şiirlerini okur olmuştuk.

Yine 1950'li yıllarda, Nihal Atsız'ın çıkardığı "Orkun" dergisinin sayfalarında şiirlerimiz yer alıyordu. Soyuer'in o zaman yayınlandığında büyük yankı uyandıran ve:

Tahammül sona erdi, sabır son hadde girdi
Ey Türk, yine tarihe zaferlerin yazılır.
Çünkü senin dinine yeni bir madde girdi
Bir Moskof öldürenin sevabı bin yazılır.

diye biten şiiri, bütün bir gençliğin hafızasına nakşedilmiş, meydan ve salonlardaki kahramanlık günlerinde okunur olmuştur.

Hele, 1953 yılında, İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu'nda tanıştığımız ve dostluğumuzun, vefatına kadar devam ettiği Hüseyin Çolak (Yurdabak) kardeşimin lütfettiği, "Liman" isimli kitaptan sonra, Halil Soyuer'i daha yakından tanıma imkânını buldum.

"Liman" Hüseyin Çolak ve Seniye Atasoy'un 1950'de hazırladığı ve Halil Soyuer'in şiirlerini ihtiva eden ilk kitabıdır.

5 Ocak 1921'de doğan Soyuer'in babası, Bayburt'un Pulur bucağından ve Akkoynlu soyundan Osman Efendi'dir. Osman Efendi, Çanakkale Savaşı'nda gazi olmuş ve terhisinde Balıkesir'in Havran İlçesine yerleşmiştir. Burada Emine adındaki bir hanımla evlenmiş, bu evlilikten "Halil" adını verdikleri oğulları dünyaya gelmiştir.

1940 yılında Balıkesir Lisesini bitiren Halil (Soyuer) şiire lise çağlarında başladı. Yetişmesinde edebiyat öğretmenleri Mahir İz ile Cezmi Tahir Berk'in büyük etkisi oldu. 1947'de MEB'de memuriyete başladı ve o yıllarda geniş ilgi gören Ankara Halkevi'ndeki şiir günlerinin Behçet Kemal'den sonra hazırlayıcısı ve sunucu olarak şiir dünyamızın renkli simaları arasında yer almaya başladı.

1955 'e memuriyetten istifa ederek gazeteciliğe başlayan Halil Soyuer, muhabirlik, yöneticilik ve köşe yazarlığı yaptı. 1966'dan itibaren, üç yıl süre ile "Çaba" isimli aylık sanat dergisini yayınladı. 1982'de Adalet gazetesi kadrosundan emekliyle ayrıldıktan ve sürekli basın kartı aldıktan sonra, kalan ömrünü şiire adanmış, ülke çapında düzenlenen şiir gecesi ve şölenlerinin, zevkle izlenen ve özlenen şairi olmuştur.

Günümüzde, esasen son yetmiş yılda, halk tarzı şiirimizin en başta gelen ustalarından biri ve en velût şairi olarak temayüz eden Soyuer, 2003'te yayınladığı "Seninle" isimli kitabıyla, eser sayısını 20'ye çıkarmıştır.

Eserleri arasında yer alan "Anılarla Şairler Albümü"nde, kendilerini yakından tanıdığı; Yahya Kemal, Faruk Nafiz, Arif Nihat Asya, Osman Atillâ, Rıza Ümit, Cahit Sıtkı, Ömer Bedrettin ve Âşık Veysel'in de aralarında bulunduğu şairlerimizin, en güzel şiirleriyle son derece ilginç ve bilinmeyen özel yaşantılarını, akıcı bir üslûpla dile getirmiştir.

200'den fazla şiiri, değişik bestekârlar tarafından bestelenen Soyuer'i, musikî âleminde tanıştıran en yaygın güftesi, "Hançer-i aşkınla ey yâr" isimli güftesi olmuştur:

Hançer-i aşkınla ey yâr gönlüm üzre vurma hiç
Öyle bir derde giriftârim ki, hâlim sorma hiç.
Ağladıkça gözlerimden kan gelir yaş yerine
Öyle bir derde giriftârim ki, hâlim sorma hiç!

tarzındaki bu şiiri, Ekrem Güyer tarafından hicaz makamında bestelenmiştir. Halil Soyuer'in:

Saçlarını tel tel omzuna dağıt
Dertleri gönlünün taşında öğüt
Seni kendisine yâr eden yiğit
Kara kışta bile ateş yakmasın.

gibi, aşk ve sevdâ deryasına dalıp dalıp çıkardığı gerçek incilerden örülmüş şiirlerini, değerli edebiyat tarihçimiz Nihat Sami Banarlı: "Doğrudan doğruya Anadolu'nun bağrından fışkıran bir millî şiir realitesinin müjdeleri" olarak vasıflandırmıştır.

Behçet Kemal Çağlar ise; "Sanatı alaya almadığı, sanata saygısını, bütün hayat dalgalanmaları ortasında, hep başının üstünde tuttuğu için" Halil Soyuer'i beğendiğini söylemiştir.

Soyuer'in hayatını ve şiirlerini 300 sayfalık bir kitapta toplayan Mustafa Ceylan'ın ifadesiyle: "O, çarpıcı nükteleri, süper buluşlarıyla kelimelerle dans ederdi. Yalnız yazılarında ve şiirlerinde değil, özel yaşantısı içinde ve sohbetlerinde de kelimelerle âdeta bir sihirbaz gibi oynardı.

Vefatından sonra, vefakar kızı, Nursel Soyuer Gündüz, 2007 yılında "Kazdağı Etek-

lerinden – Ankara Doruklarına / Babam Halil Soyuer” isimli, Soyuer’in biyografisi, eserleri, hakkında yazılanlar ve söylenenlerle, bestelenmiş güfteleri ve şiirlerinden örnekleri ihtiva eden, mufassal bir eser hazırlayıp yayınlamıştır.

Elâzığ, Eskişehir, Bayburt, Niksar ve Simav gibi birçok il ve ilçede düzenlenen şiir toplantılarına, Halil Soyuer ile, Yahya Akengin ve ben birlikte katılmıştık.

Bu gezilerimiz esnasında, onun bazıları müstehçene kaçan ve etrafındakileri gülmekten kırıp geçiren esprilerini, günü gününe not defterime kaydederdim.

*Yunus Emre Şiir Şöleni dolayısıyla Eskişehir’e gittiğimizde “Has Otel”e yerleşmiştik... Zamanın şiire meraklı emniyet müdürü telefonda:

-Halil Ağabey, neredeysen araba gönderip seni aldirtayım, demişti. Halil Bey:

-HASTAYIM, diye cevap verince, telaşlanan müdür:

-Öyleyse hemen bir doktor göndereyim.

-Hayır, öyle HASTA değil, OTEL HAS’ta-yım OTEL HAS’ta, diye esprisini patlatmıştı...

*

O, kaç yaşında olduğunu soranlara:

-Ne bileyim ben, her yıl değişiyor, diye cevap verirdi.

*

“Bayrak” şairimiz Arif Nihat Asya, Halil Soyuer’e “Kova Burcu” isimli kitabını imzalar-ken, hangi burçtan olduğunu sormuş. Soyuer:

-Keçi burcu! deyince, hoca şaşırılmış:

-Allah Allah, keçi burcu da mı var?

-Tabî, benimki “oğlak” burcuydu, büyüye büyüye “keçi” oldu.

-Ya, öyleyse benim burcum “kova” idi, büyüye büyüye “fıçı” olmuştur...

diyerek, gülmüş ve kitabını “FİÇİ”dan KEÇİ’ye, diye ithaf etmiş.

*

Bir gün, Kızılay’da karşılaştığı şair Hü-

seyin Yurdabak:

-Ağabey nasılsın, ne yapıyorsun? diye sormuş. O da:

-Gözüm kızarıyor, demiş... Hüseyin şöyle bir gözüne baktıktan sonra:

-Gözünüzde kızartı falan yok, deyince, Soyuer, kendine has tebessümle, cinaslı cevabını yapıştırmış:

-Gözüm kızarmıyor, KIZ ARIYOR, KIZ!...

Ankara İbnî Sina Hastanesinde, eşi Münevver Hanım’la birlikte tedavi görmekte iken, birkaç defa ziyaretine gitmiş ve her defasında onun çok önceleri terennüm ettiği “Hastanede Öldüğüm Gün” isimli şiirini hatırlamıştım. O şiirinde şöyle diyordu:

Bir gün ecel alır elbet beni de
Bu yalan dünyada baki kim kalır.
Fırın kadar sıcak yatak içinde
Derisi buz tutmuş bir cisim kalır.

...

Kanma dul derler, kızıma yetim
Henüz çürümeden toprakta etim
Unutulur gider mevcudiyetim
Ne adım anılır, ne yasım kalır...

Ne yazık ki, bir ay içinde önce eşi, sonra da 17 Ocak 2004 günü kendisi hayata gözle-rini yummuş, şiir dünyamızı yasa boğmuştur.

Hastanedeki ziyaretlerimden birinde, bana kendi el yazısı ile yazdığı bir şiirini ver-mişti. “Özür” ismini taşıyan bu şiirini sunarak, kendisine ve eşine Cennet birlikteliği niyaz ediyorum:

Mey’i savunduğum şiirler dahil
Bütün dize’lerden özür dilerim.
İçki defterini artık kapattım
Bütün meze’lerden özür dilerim.

Demek, yollar beni fazlaca yormuş
Altmış yıllık dosttan kopmak ne zormuş.
Zamanla insan da bayatlıyormuş
Bütün tazelerden özür dilerim...

GEL DE BİR GÖR KIRŞEHİR'İ

Bu diyarın yoktur eşi,
Gel de bir gör Kırşehir'i,
Tarih kokar dağı taşı,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Kadim kültürler kentini,
Gezip dolaş tüm semtini,
Ahiliğin başkentini,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Ahi Evrandır huyumuz,
Misafirperver soyumuz,
Açık soframız evimiz,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Yunus Emre'yi görmeye,
Çilehaneye girmeye,
Dergâhına post sermeye,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Garipname yazan ulu,
Âşık Paşa açtı yolu,
Türkçenin doğduğu ili,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Caca Bey'de gök bilimi,
Sütunlarda her bölümü,
Uçan roketin yolunu,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Alperenin derildiği,
Kararların verildiği,
Osmanlının kurulduğu,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Sanatkârın birleştiği,
Toparlanıp derleştiği,
Ahiliğin yerleştiği,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Geleneği yaşatmaya,
Şet ile şal kuşatmaya,
Şöleninde mal satmaya,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Yanın ahiler narına,
Tehir etmeyin yarına,
Ozanların diyarına,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Anavatanımsın derdi,
Gönüllere bir taht kurdu,
Neşet Ertaş'ın da yurdu,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Bilim adamları söyler,
Kaplıcası şifa eyler,
Oniks taşı altın beyler,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

Çok verimli Çalya Çölü,
Kuş cenneti Seyfe Gölü,
Kokar burcu burcu gülü,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

İbrahim der yola yakın,
Uğramadan geçme sakın,
Çık da kalesinden bakın,
Gel de bir gör Kırşehir'i.

İbrahim DÜĞER

18 MART ŞEHİTLER GÜNÜ

Mustafa TOPAL

Vatanımız, geçmişte yurt edinmek için uğruna nice yiğit canları feda ettiğimiz, onlardan hatıra olarak kalan cenk oyunları ile avunduğumuz, yeryüzünde emsali olmayan ve halen üzerinde hürriyeti ve istiklali doyum-suz bir tad ve lezzetle yaşadığımız, yeryüzünün en mutena köşesi ebed müddet toprağımızdır. Aynı günde iklimlerin hepisini yaşayabilme imkânına sahip olduğumuz, geçmişte ve günümüzde düvel-i muazzamanın iştahını kabartan, cennetten bir tablo olan eşsiz bir diyardır. Uğrunda, başta canımız olmak üzere sahip olduğumuz dünyalık her şeyimizi tereddütsüz feda edebildiğimiz vatanımız, şüphesiz göz nûrumuz, her şeyimizdir.

Vatan edinilmiş bir toprağa düşmanın yan gözle bakması bile o vatanda yaşayan herkese savunma hakkı verir. Vatan için, millet için ölmek bir borçtur. İstiklâl Marşı şairimiz Mehmet Akif ERSOY'un ifadesiyle:

Sahipsiz olan vatanın batması haktır.

Sen sahip olursan bu vatan batmayacaktır.

Her milletin, uğrunda savaşarak vatan edindiği toprakları koruması ve tehlike anında savunması en tabîi hakkıdır. Toprağı vatan yapan sır da, toprağı savunma hakkı veren temel de budur. Şâirin dediği gibi,

Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır,
Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır.

Namus ve şerefimizi korumak, dinî görevlerimizi gereği gibi yapabilmek bir vatana sahip olmakla mümkündür. Dinimizce, hac

ve Cuma namazı gibi bazı ibadetleri yapabilmek istiklal ve hürriyetin varlığına bağlanmıştır. Peygamberimiz Hz Muhammed (SAV)'in hayatına baktığımızda, dinî vecibelerin yerine getirilmesi için hür ve bağımsız yaşayabileceğimiz bir vatana sahip olmanın ne derece önemli olduğunu açıkça anlarız. Dinimiz bundandır ki, bir Müslüman'ın vatani için ölmesiyle din için ölmesini bir saymıştır ve vatan için ölene şehitlik rütbesi vermiştir.

Dinimizde şehitlik Peygamberlik mertebesinden sonra gelir. Çünkü şehitlik, çalışarak elde edilebilecek rütbelerin en çok fedakârlık isteyenidir ki bunun karşılığı da hayattır. Söyleyebilir miyiz ki, karşılığı şehitlik olmayan bir menfaat için gözünü kırpmadan hayatın feda edileceği ne vardır? Dünyada en tatlı varlığı olan candan vazgeçmek başka nasıl izah edilebilir? Eğer bunun karşılığı şehitlik olmasaydı, bir müslüman ölümü bu kadar hiçe sayabilir miydi?

İşte şehitler hayatlarını Allah için vatan, millet, istiklal ve hürriyet uğruna feda etmeleri sebebiyle Allah Teala onları ölü saymamış, asıl yaşantıyı ebedî hayatta, yani ahirette vaat etmiştir. Şu ayet bunu anlatır: "Allah yolunda öldürülenleri (şehitleri) sakın ölüler sanma. Bilakis onlar diridirler. Rableri katında, Allah'ın lutfundan kendilerine verdiği nimetlerin evincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar. Arkalarından kendilerine ulaşamayan (henüz şehit olmamış) kimselere de hiçbir korku olmayacağına ve onların üzülmeyeceklerine sevinirler" (Al-i İmran, 3/169-170).

Hz. Peygamber Efendimiz de: "Hiç kim-

se cennete girdikten sonra –bütün dünyaya sahip olsa bile- tekrar dünyaya dönmek istemez. Yalnız şehitler, erdikleri nimetler sebebiyle dünyaya dönüp, on defa şehit olmayı arzu ederler.” (Buhari, Cihat, III, 208) buyurarak şehitlerin tattıkları lezzetin erişilmezliğini anlatmaktadır.

Canlarını hiçe sayarak, üzerinde yaşadığımız, dünyanın en mutena köşesi aziz vatanımızı bize emanet eden şehitlerimizi rahmet, minnet ve şükranla anar, Cenab-ı Haktan rahmet niyaz ederim.

SARAYDA İFTAR

Harun Reşit, bir ramazan günü Behlül'e tembih etti:

– Akşam namazında camiye git, namaza gelen herkesi iftara davet et.

Akşam oldu, namaz kılındı, namazdan sonra Behlül beş on kişilik bir grupla çıkageldi. Harun Reşit şaşırdı:

– Behlül, kim bunlar? Ben sana namaza gelen herkesi saraya iftara çağır diye tembih etmedim mi? Sen o kadar cemaatin arasından bir sofralık adam bile ge- tirmemişsin.

– Efendimiz, siz bana camiye gelenleri değil, namaza gelenleri iftara çağır de- diniz. Namazdan sonra bendeniz cami kapısında durdum, çıkan herkese hocanın namaz kıldırırken hangi sureyi okuduğunu sordum. Onu da yalnız bu getirdiğim kişiler bildi. Camiye gelen çoktu ama namaza gelen demek ki yalnız bunlarmış.

ARIYORUM BENİ BULAMIYORUM

Ayrılık hasreti vurdu bağrıma
Neden ayrı düştük, bilemiyorum!
Sen yoksun sevdiğim, gönlüm virane
Üzüntüm çoğalır, gülemin..

Gönlüm ateş sanki, kor gibi yanan
Hasret mızrak mızrak, vermiyor aman
Derdimle baş başa kaldığım zaman
Akar gözüm yaşı, silemiyorum..

Gittiğin gün dünya zindana döndü
Ümidim, hayalim ziyası söndü
İdrâk paramparça, duygum bölündü
Bir türlü kendime gelemiyorum!

Zeyno Can yüreğim firkât yasında
Gönlüm kürek çeker, gam deryasında
Muhabbet düşünde, aşk rüyasında
Arıyorum beni, bulamıyorum...

Zeynep SÜMER

Dedem koynunda yattıkça benimsin ey güzel toprak!

Neler yapmış bu millet, en yakın tarihe bir sor, bak.

(Süleyman Nazif)

AKİF'E

Korkmak da ne kelime korkmuyoruz hiç bile
Sönmeyecek elbette bu yurdanur al sancak
Kopmadıkça kıyamet girmedikçe gök yere
Sonsuza dek şafakla birlikte çekilecek al san-
cağım göndere
Hem tüterken her baca tutuşurken inanla her
köşede bir ocak
Ayım yıldızım gökte her daim parlayacak
Neyin nesi kaş çatmak kim kime kaş çatıyor
"Hilâl" denen nazenin çatmıyor bir an bile ka-
şını hiç kimseye
Hem bilmez mi uğruna dökülen bunca kanın
denkliği yok denginde
Yoluna can fedada yarışılan vatanın altındaki
kefenin al akı var renginde
Bu ulus ki çıkalı Asena'nın ardından; "Ergen"
denilen o kutsalım öz yurttan
Özgürlüğü adına nice kılıç kuşandı nice köp-
rüler yıktı
Hangi serdengeçtinin gücü yetmiş ki buna
yetsin bundan sonra da
Yedi kıta başbaşa saldırsalar da Türk'e kim
korka kim çekine "Haçlı" denilen soyka bö-
ğürünce kim ürke
Göğsümüzdeki iman verir mi garba aman
Akif'im bu vatan ki bize Hak'tan emanet
Bu yüzden her nereden gelirse gelsin zillet
Alparslan'ın ak akça kefenini bu millet giyininip
defedecek geldiği yere geri
İşte o gün senin de gönlün göğşe erecek
Yaradan gök kubbeden yeşilbaşlı efeler zey-
bekler gönderecek

Üstünde toy kurduğum bu kutsal toprak var
ya
İçinden zemzem akan baştanbaşa Sakarya
Eşi yok benzeri yok Türk yurdunun dünyada,
vermem hiç kimselere imlemiş iken Rabbim

tek mislini ukbada
Ki bu cennet vatanın uğruna göz kırpmadan
can verecek milyonlar
Makberinden fırlayıp göğşe kanat serecek nice
al kurbanlar var
Altında hem üstünde her kim varsa bu yurdun
Ses verirken öteden
Ey oğul! Öylesine koru kolla ki bu yurt
Yücelsin göklerle hem gök gözlerini diksın
gönençle göğşe bozkurt
İşte ancak o zaman razı olur Yaradan hem
senden hem neslinden
Kuşku duyma sakın ha Hak motifli aslından
Gök ehliyle yer ehli bekçisiyken bu yurdun
Anla ki ey Türkoğlu gökte saltanat kurdun
İş bu iman üzere Hakk'a ant içmişken biz
Sakın ola al sancak sakın çatma kaşını
Sen güldüğünde ancak sen dikince başını
gök kubbeye şerefle
Bu millet eğmeyecek başını hiç kimseye
Bükmeyecek belini mahşere dek esefle
Çimen kendi adına ant içti birliğine
Rabb'im de kanat gersin koşulsuz dirliğine

Nermin AKKAN

YEMİN

*Sadrazam Koca Ragıp Paşa bir gün hu-
zuruna çağırdığı memurlara:*

*– Rüşvet almadığınıza dair yemin edebi-
lir misiniz?, diye sormuş.*

*Memurların hepsi de almadıklarına dair
yeminler etmiş. Fakat şair Haşmet suskun ka-
lıyormuş.*

Paşa, şaire şöyle demiş:

*– Haşmet! Yemine yanaşmıyorsun, rüşvet
almışa benzersin.*

Haşmet şöyle demiş:

*– Paşa Hazretleri, yalan yere yemin
edenler çatlar derler. Bakıyorum, çatla- maz-
larsa, ben de yemin edeceğim.*

BİLEZİK

Gülçin YAĞMUR AKBULUT

Dünyanın saat ayarına ayarlayamamıştı ömrünün zaman ayarını. Hayat yolculuğu için kestiği bütün biletleri yanmıştı zahir.

İşe her geliş gidişimde görürdüm onu. Tek katlı bir evin önünde kırık dökük bir bank. Bankın üzerinde öne arkaya salınma hareketi yaparak oturan bir adam. Gözlerinin zulasında, çığlıkları evrene sağır bir boşluk. Soğumaya çalışırken küllerini gizlemeye uğraşan yorgun yanardağ. Galiba kırk beş elli yaşlarında, melül.

Yelli Ahmet diyordu adına mahalleli. Yelli o muydu yoksa biz miydik, bence orası tartışılabilirdi. Mavi gözlerini gözlerimin merceğine her gömdüğünde, tanımlayamadığım bir huzur beliriverirdi içimde. Kilometrelere zincirlenmiş yerleşik bir derinlik vardı gözbebeklerinin içerisinde. İşitebilseydi iç sesimi insanoğlu, şüphesiz divane diye tanımlarlardı Gülce'nin künyesini.

Dil yarası yüreği, harlanır mırıltılar halinde dudaklarından dökülürdü. "Ak kapı kara kapı / Aktır billurun sapı / Beni senden ayıran / Sürünsün kapı kapı." Epeyi uğraştıktan sonra anlayabilmişim fısıldadıklarını. Hareketsiz gördüğüm hiç olmadı. Sancısı tutmuş bir nehir gibi sağ sol, ön arka bedeni ekseninde devinip dururdu. Kendinden kendine başlattığı kovalamacada vardığı son nokta yine kendisi olurdu.

Sağ eli her daim eski püskü pantolonun sağ cebinden çıkmazdı. Lal bir sese bürünür, sebebini irdeleyemezdim. Korktuğumdan değil incitmekten çekindiğim için kıyılarına ya-

naşamazdım. Pruva-karina mesafesinde izler, güvertesine uzaktan dokunmaya çalışırdım.

Tanırdı beni. Hissederdi hislerini hissettiğimi. Sınırlarına yaklaşıldığında hırçın dalgalar gibi çırpınan Ahmet, aynı sınıra Gülce sokulduğunda sakinleşir, durulurdu. Yedi bin dilde, yedi bin kere susarak yedi bin kez konuşurduk bakışarak. Bilirdi Ahmet. Gülce, Ahmet'i anlardı. Gülce de bilirdi ki Ahmet de biliyor Gülce'nin kalp gözü var.

Lacivert bir kâğıtta kahverengi bir noktayı aramak değildi, Ahmet'i bulmak. Yaşamının bütün vagonlarında, sabah güneşinin yakamoz olduğunu görebilmekti aşikâr. Süre gelen sancılarını dindirebilmek adına, saat başı ağrı kesici aldığını sezebilmekti besbelli. Önüm arkam sobe yıllarında her daim ebe olduğunu kavrayabilmekti sarahat.

Mimardı Gülce. Toplamın nazarında büyük insan. Kınayıp hor görürlerdi Ahmet'e yaklaşmaya çalışan mimarı. Görebilselerdi terelelli dedikleri adamın yüreğinin duruluğunu katran karası kalplerinin dillerine vuran kirlilikten belki o zaman utanırlardı. Çeşit çeşit maskeleri yoktu diğer âdemoğulları gibi. Tıpkı aydınlık gönlü gibi pürüzsüz, arınmış, pırl pırlıdı yüzü Ahmet'in.

Ömrümü çevreleyen zehirli bitkilerle cembelleşirken soluklanabilmek adına sığınabileceğim bir sığınaktı Ahmet'in derinliği. Yoklar-ken hayat rüzgârı bedenimi, yelkiran köknar misali, himayesine girdiğim barınaktı abdalın dalları. Gök kubbe mavi, kuşlar azade; dünyasında bir nevi.

Günlerden çarşamba. Günü bitirmiş olmanın muştusuyla, yola koyulmuştu mimar. Gülce yorgun, Gülce hasarlı. Ahmet'in deryasında dinlenmeden eve gitmek yarım bıraktı kızcağızı. Göğsüne kümelenen karanlık bulutlar, hücrelerine batıp batıp çıkan kaygı mızrağı. Huzurun gölgesi Ahmet, bankında yoktu.

Yıkık dökük gecekonduyunun etrafını defalarca dönüp dolaşmak sonuçsuzdu. Başına kötü bir şey gelmiş olma endişesi, çıkıksız bir kuyunun dibinde debelenmeme sebep oluyordu. Bir yılı aşkın bir süredir ilk defa Ahmetsizdi tahta oturak. Tasa korkusu, gecekonduya girme ürpertisinden daha baskındı. Aralık olan kapıyı, geriye doğru iterek ürkekliğimle yüzleşme yolunda attım adımımı.

Yerde sünger bir döşek. Üstünde iki büküm kıvrılmış bir biçare. Beni gören gözlerden damlayan iki damla yaş. "Ne oldu sana Ahmet?" Kimseyi yamacına yaklaştırmayan adam, onulmaz bakışlarla benden deva beklemekteydi. Yavaşça dokundum alnına. Alev alev yanıyordu Ahmet.

Ahmet benden, ben alelacele aradığım 112 genel acil telefon numarasından medet... Ambulansın sirenleri eşliğinde sağlık personelinin sualiyle yankılanan bir ses. "Yakını kim?" Yanımda yöremde ne varsa büyük boşluğa bakıp "Ben, benim yakını." diyebilirim, beyaz önlüklü görevlilere.

Geceyi müşahede altında geçirdik. Ahmet 40 derece ateş içinde, Gülce elinde ıslak bez. Sabaha yakın 37 dereceye inen ateş, taburcu olmamıza vesile. Telefonun diğer ucundaki mahallemizin taksisiyle kuvvetli bir pazarlık. İyidir iyi olmasına lakin biraz fazlası paragöz bizim şoför Halit. Velhasıl yola koyulduk, elinde bir reçete ile Gülce, Ahmet ve şoför Halit.

Yol üstü eczaneden aldığım ilaçlarla taksiye geri döndüğümde Ahmet'in gözbebeklerinde o güne kadar rastlamadığım bir ışıık. Hastanede baygın bir şekilde uyurken bile sağ cebinden çıkmayan sağ eli, sağ cebini

terk etmiş vaziyette. Sımsıkı yumduğu avucunu açıp avucuma usulca bıraktığı altın sarısı bir bilezik. Şoför Halit'in yaşaran gözlerinden damlayan iki damla, dudaklarından dökülen içli bir cümle: "O bilezik Ahmet'in rahmetli annesinden Ahmet'e kalan tek hatıra".

Dünyanın saat ayarına ayarlayamamıştı ömrünün zaman ayarını. Hayat yolculuğu için kestiği bütün biletleri yanmıştı, zahir.

Bir milleti, düştüğü herhangi bir felaketten kurtarmakta, bir milleti doğru yola yöneltmekte devlet adamlarının haiz olduğu büyük ehemmiyet inkâr edilemez. Hatta diyebiliriz ki, bugünü görmek, milleti idare edenlerin iffet ve namusu, vatanperverane millî gayreti ve bilhassa kişisel menfaatlerinden uzaklaşmaları sayesinde mümkün olmuştur. Fakat bugün eriştiğimiz nokta, hakiki kurtuluş noktası değildir. Bu fikrimi izah edeyim: Bir milletin felâkete uğraması demek, o milletin hasta, hastalıklı olması demektir. Bu sebeple kurtuluş, toplumdaki hastalığı tedavi etmekle elde edilir. Hastalığın tedavisi ilmî ve fennî bir tarzda olursa iyileşir. Yoksa tersine hastalık devam edip gider ve tedavisi imkansız bir hâle gelir. Bir toplumun hastalığı ne olabilir? Milleti millet yapan, ilerletip yükselten kuvvetler vardır: Fikir kuvvetleri ve sosyal kuvvetler...

Fikirler manasız, mantıksız, boş sözlerle dolu olursa, o fikirler hastalıklıdır. Aynı şekilde sosyal hayat akıl ve mantıktan uzak, faydasız, zararlı ve birtakım inançlar ve geleneklerle dolu olursa felce uğrar...

(Atatürk)

KADIN

Ben rivayetlerde anlatılan,
bir masal kırıntısıyım.
Önü kesilmiş sevdaların
baş rolü.

Yaftalanmış,
dağılmış,
karanlığa sürülüp hapsedilen
kadın.

Beyinlerinizin ve gönüllerinizin
en derinlerinde saklanan,
gece gündüz terennümde,
susturamadığınız,
soylu ve kadim,
isteseniz de söküp atamadığınız,
kadın.

Göksel öğretmenlerin
özenle yarattığı,
birliğin içinde,
dişil kuvvetler,
kök soyunuzu,
bilmem kaç milyon yıl
öteye taşıyacak olan.

Kaderini belirlemeye çalıştığınız,
Yaradan aşkına,
Yaradan adına,
temelsiz hurafelerle,
şer olduğunuz,
kadınlar doğuracak sizi.

Ben ki meyil verdiğiniz,
adıma türküler yaktığınız,
ela gözlere, arı gibi,
sevdayı, gözenek gözenek ördüğünüz,

dengeniz,
yörüngünüz,

Saklamaya çalıştığınız,
merhametinizin ruhuyum.

Yansırken düşüncenize,
kaleminize,
düşünüzüm şiir de.

Tüm zamanlarda geçip de gelen,
her gelişimde daha da ben.
Unutmayın ki,
kaç dünyanız varsa gönülden,
hepsi de ben.
Kadın.

Leyla KOÇAK ORUÇ

TÜRKÇE KULLANIM YANLIŞLARI

Mustafa SÜTÇÜ

Türkçedeki kullanım yanlışları öylesine çoğaldı ki bazen saç-baş yolduruyor. Televizyon, gazete, sözlü, yazılı; nasıl gelirse öyle yanlışlarla dolu ki yaza yaza bitiremezsiniz.

Sunucumuz konuşuyor:

AFAD ya da Kandilli'nin bildirdiğine göre saat 16.30'da Malatya'da 4.6 büyüklüğünde bir deprem gerçekleşti. Bu arada aynı cümle alt yazıda da geçiyor. Hangi insanlık düşmanı tasarlamış da şimdi de gerçekleştiriyor bu depremi? Gerçekleştirmek, tasarlanmış, projelendirilmiş bir düşünceyi yapmak, yerine getirmektir. Doğrusu ne mi diyorsunuz? AFAD ya da Kandilli Rasathanesinin bildirdiğine göre saat 16.30'da Malatya'da 4,6 büyüklüğünde bir deprem oldu (meydana geldi).

(Aşırı yağmurlar nedeniyle birçok ilimizde sel nedeniyle yıkımlar gerçekleşti.) Bu kadar bozuk bir cümle olur mu, oluyor işte!

Sunucumuz konuşuyor:

Öğrencilerin barınma ve beslenme sorunlarının giderilmesi adına belediyelere büyük iş düşüyor.

Şöyle desek olmaz mı?

Öğrencilerin barınma ve beslenme sorunlarının giderilmesi için belediyelere büyük iş düşüyor.

Bir televizyon kanalı, bir programın tanıtımını yaparken söylenen her cümlesinde "için" yerine "adına"yı kullandı. Zaten programın sunucusu bayan da tam bir "adına"cı...

Bu da benden olsun: Gözümü yorma-

mak adına yazmaya bir süre ara verdim!) Adına iş yapılan bir tüzel kişilik ya da özel kişidir. Rektörlük adına, bakanlık adına, rektör adına, bakan adına...

Peki ne adına değil? Birkaç örnek: Yaşam adına, hayat adına, ekonomi adına, arabalar adına... değil.

Sunucumuz konuşuyor:

İsrail ölümcül silahlar kullanıyor Gazze'de! Keşke öyle olsa, ölümcül, ölecek hâle gelmiş olandır, bir şey yapamaz. Peki ne demesi gerek: Öldürücü silahlar derse doğru olur. Mikrop öldürücüdür, darbeler öldürücüdür, bombalar öldürücüdür, zehir öldürücüdür. Daha ne diyeyim hasta ölümcül hâlde, ilaçlar kâr etmiyor. Öldürücü darbeler yiyen hayvan ölümcül duruma düştü.

Gazetecimiz yazmış:

İsrail bombaları Gazze'deki birçok camii yok etti. Bilmem ne camii hedef gözetilerek vuruldu. Yüzyıldır bu cami sözcüğünün yazılışını bile Türkçeleştiremedik. Gördüğüm hiçbir caminin kapısında ...Camisi, hiçbir ölüm duyurusunda ...Camisi'nden kaldırılacak yazılışını görmedim. Bu gidişle göremeyeceğim de... Camii biçiminde yazılınca hem okuma hem yazma zorluğu oluyor.

Tartışmacımız konuşuyor:

İsrail-Hamas çatışması üçüncü dünya savaşına sebebiyet verecek gibi görünüyor.

Sebebiyet, sebeplik anlamında... O zaman, cümledeki anlam "sebeplik verecek" oluyor. Şöyle desek daha güzel olmaz

mı: Sebep olacak gibi görünüyor. Burada da "sebebiyet" ile bir Arapça hayranlığı sezmez misiniz? TDK Sözlüğü: Sebebiyet vermek bir şeye, bir olaya sebep olmak, yol açmak. Bu durumda sebebiyet demeye gerek var mı? Yol açacak deyip Türkçe konuşalım.

Sunucunuz konuşuyor:

Yüzlerce TIR Refah Sınır Kapısında Gazze'ye giriş yapmak için bekliyor.

Dün yirmi TIR Refah Sınır Kapısından Gazze'ye giriş yaptı. ... Genel Başkanı Kurultay salonuna giriş yaptı. Bu salonun girişi yok muymuş?

Refah Sınır Kapısı zaten giriş yeri, kapı... Yeniden TIRlarla giriş yapmaya gerek var mı?

20 TIR dün Refah Sınır Kapısı'ndan Gazze'ye girdi. ABD Başkanı Biden'ın uçağı saat 14.00'te Telaviv Havaalanına (Limanına) iniş yaptı. İnmedi de yeni bir iniş yeri mi yaptı acaba?

Telaviv Havaalanına indi, ulaştı.

Liman sözcüğü bir denizcilik terimidir, kara bölgelerindeki yerler için kullanılmamalıdır.

Havaalanı, hava meydanı daha doğru bir kullanım olur.

Sunucumuz konuşuyor:

Dünkü depremde can kaybı yaşanmadı.

İsrail saldırılarında son belirlemelere göre Gazze'de bir mülteci kampında 100'den fazla can kaybı yaşandı.

Yaşamak-yaşamak canlılığın işaretidir. Ölenleri anlatırken şu kadar kişi öldü, şu kadar can kaybı oldu desek daha güzel olmaz mı?

Gazetecimiz yazmış:

"Yatırımcı teşviğe değil istikrar ve iklime bakıyor."

"Zabî katibi çete kurdu, 80 milyon lira kazandı."

Yabancı kökenli sözcükleri hem yazarken hem söylerken yanlış kullanıyoruz. Bundan kurtulmak için varsa Türkçelerini kullan-

malıyız, yoksa sözlüklere başvurmalıyız.

"Teşvik" Arapça bir sözcüktür, ek aldığı sonundaki sert ünsüz yumuşamaz. Teşvike, teşviki, teşvikten ... Bunun gibi "hukuk", "tetkik" "dikkat" "tedarik", "minnet" "itriyat", "teşkilat" vb. sözcüklerde de son ünsüzde yumuşama olmaz. Hukuğa değil hukuka, hukugu ayaklar altına aldı değil, hukuku...

Zabıt askerî bir terim olarak eskiden çok kullanılmıştır. Zabıt, rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan asker (TDK Sözlük) Zabıt; tutanak (TDK Sözlüğü) Belediye görevlisi

Zabıt Kâtibi: Tutanak tutma görevlisi, mahkemede... Her iki sözcüğün Türkçe yazılış ve söylenişleri birbirine yakın. Karışıklık bundan kaynaklanıyor.

Gazetede ki cümle: "Zabıt katibi çete kurdu 80 milyon lira kazandı." olmalıdır. Yani yazıcı anlamında...

Sorun yine yabancı sözcük! Arapça kökenli olan bu sözcükler yazılış bakımından farklılık göstermez.

Tam zamanı, sunucu ve tartışmacı konuşuyor: "Seçim sathı mahalline girdiğimiz şu günlerde..." "Seçim sath-ı maili" terim bu ama bunu doğru söyleyebilecek kaç kişi var ki?

Bunu beceremiyorsak şu daha doğru ve güzel olmaz mı?: "Seçim ortamına girdiğimiz şu günlerde..." "Sath-ı maili: meyilli, eğilimli ortam, düzlem anlamındadır. Neden kendimizi zora sokuyoruz ki? Bu Arap dilinin ve kültürünün Türkçeye verdiği zararı hiçbir dil ve kültür vermemiştir diyeceğim ama İngilizce günümüzde bunu engelliyor. Alın size bir örnek:

Konsept

Dilimize özen gösterelim...

ÜZÜLÜYORUM

Mustafa ACAR

Kime diye merak uyandırdım bu başlıkla sanırım, lakin öğrenmek için, yazıyı sonuna kadar okuma sabrını gösterecek okur için belirteyim, cevap yazının sonunda. Eğer yazıyı okumadan sonuna bakayım dersiniz, kopya çekmiş sayılır, sıfır alırsınız, benden söylemesi. Neyse konumuza gelelim.

Efendim, siyasete ilgi duymaya başladığım 16 veya 17 yaşlarımda, ki 1969 veya 70'e tekabül eder, karşılık gelir diyelim. İşte o yıllarda tanıdık veya akraba emlakçı veya müteahhit yazıhanelerinde oturan, şimdi ofis deniliyor, malumunuz çağ atladık ya, ama devamlı oturan, başka hiç bir iş yapmayan, kendilerine koyu partici denilen, her konuda en azından kulak dolgunluğu bilgisi olan, giyim kuşamı düzgün, sigarası kalite, yüksekten konuşan ve genellikle bacak bacak üstüne atan, kendisi otururken bile yanındaki ayakta durana tepeden bakmayı becerebilen, konuşmalarından anlaşıldığı kadarıyla refah düzeyi bayağı yüksek, atı arabası olan, ki o yıllarda orta yaş bir otomobil sahibi olmak bile zenginlik göstergesi, kısaca mutlu azınlıktan olan belli tipler var idi.

Merak ederdim bu adamlar, ne kazanır, nasıl kazanır, niye bu kadar rahat içinde, hiç mi şikâyet ettikleri bir konu olmaz, geçimle, maişetle ilgili hiç mi başları sıkışmaz vs. diye. Nitekim merakımın had safhaya ulaştığı bir gün emlakçı akrabama sormuştum ki, sormaz olaydım... Hiç böyle soru sorulur mu imiş, adam koyu partici imiş, daha ne olsun imiş, en güzel uğraş, en gözde beceri sahibi imiş. Allah! Allah! Halbuki bize siyasetin hizmet için, ülke menfaatini kollayarak, insanlara yararlı olmak için vs. yapıldığına dair dersler okutuluyordu okullarda. Yoksa

ileride öğreneceğimiz, bir çok konudaki kitabı olanla, pratiğin gelişmesi burada da mı söz konusu idi? Evet, tam da öyle imiş. Meğer adamlar, yani bu kendince uyanık, zeki şahıslar önce iktidar partisine üye oluyor, efendim parti liberalmiş, yok solmuş, veya sağlamış farketmiyor. İktidarda olması veya iktidar adayı olması kafi. Peki, sonra? Sonrası kolay. Üyeliğin peşinden sırası ile il delegeliği, uygun bir zaman diliminden sonra Genel Merkez delegeliği, biraz çevresi var ise, diploma sahibi ise, yalan yanlış da olsa ağzı laf yapıyor ise, milletvekili adaylığına kadar yolu var imiş. Seçilmek güzel de her zaman şart değil. Beyefendi ile teşriflerinde, bir kaç kez ceket düğmesi kapalı vaziyette karşılaşmış olması, hele yemeklerde denk getirip tam karşısına oturması, ayakta göbeğini sol eliyle toplarken, sağ eliyle beyefendinin bardağına su doldurması, bunu yaparken çok ulvi bir görev ifa eder pozları yüzüne yansıtması, yeterli oluyormuş uygun bir tahsisatı kapmaya. Bu tahsisat işi de ülkenin ekonomik durumuna, üretim açığına bağlı imiş. Hangi mal az üretiliyorsa ondan alıp piyasaya, karaborsa demiyelim çarpılırız, uygun fiyatla ihtiyaç sahiplerine arz edermiş.

Hatta öyle ki, bu tipler olmasa, Allah korusun ülkede inşaat vs. bir yığın sektör şartel kapatır imiş. Her neyse yaşımız gereği veya saygımıza binaen inanmış görünüyoruz.

Derken efendim, yaklaşık bir on yıl geçtikten sonra, bir sabah Hasan Mutlucan türküleri ile uyanıyor, bir iki sağa sola göz atmanın akabinde Kenan hoca dönemini idrak etmeye başlıyoruz. Pardon özür olsun. Sahi onun babası hoca idi öyle değil mi? Yaşlılık işte mazur gör sayın okur. Biz ve benzerimiz

sade vatandaş için, bazı küçük sıkıntılar dışında hayat devam ediyor da bahsi geçen tiplerin tezgâhı alabora olma korkusu ile karşı karşıya, şimdi tek düşünce demokrasiye dönülünce kim iktidar olacak, köşe sekiz uyanık dokuz, açıkta kalmak da var.

Efendim, bahsettiğimiz tiplerden, sayı itibariyle pek azı, eski muktedire sadık kalsa da çoğunluk iyi koku alan burunları vasıtası ile yeni iktidar adayı partiyi teşhis ve tesbitte fazlaca sıkıntı çekmediler. Ufak tefek düzeltmeler peşinden benzeri sistem yine işleme-ye başladı. Bu arada bu ihtilal niye yapıldı, Hasan Mutlucan niye türküler söyledi, bu işin komşumuz Yunanistan'ın NATO ile olan veya olmayan ilişkisi ile uzak ve yakın bir alakası vs. var mı idi? Vatandaş geçimle ilgili problemlerini, kooperatif taksitlerini, çocukların düğün masrafları ile ilgili problemleri çözdü de bunları düşünecek idi, öyle mi? Bir işe kapağı atıp, maaşa kavuştuktan sonra herhangi bir konuda okumak, araştırma yapmak, kendini geliştirmek gibi uğraşların fuzuli sayıldığı, bizim gibi ülkelerde, demokrasi seçim, ihtilal, ara rejim filan düşünmek fikir yürütmek, büyüklerin işi idi, öyle şartlandırılmış idik. Bir on yıl kadar süre de bu eski koyu particiler yeni partilerinde, koyulaşmaya çalışmaları ve yeni simaları aralarına alarak, güya dayanışma içerisinde, aslında çelişerek ve çekişerek yaşadılar.

Güzel ülkemde, iktidardan nemalanmak işi hiç aksamadan devam etti. Sanıyorum bu durum demokrasiyi özümsemiğimiz anlamına geliyor, biz hepimiz hürüz, özgürüz, ticaret serbest, bazıları daha hür daha özgür, en bazıları ise en hür, en özgür, başlıktaki, üzülüyorum ifadesine gelirsek; iktidara yakın olmayı meslek edinmiş tiplerin yaklaşık bir buçuk ay sonra yapılacak seçimlerde, muhtemel iktidar değişikliği durumunu ola ki iyi teşhis edip, uygun yerde konumlanamamaları hâlinde kısa süreli de olsa boşta boşlukta kalmalarına üzülüyorum. Benim paldır küldür üslubuma tahammül edip buraya kadar okuduysan işte cevabı vermiş bulunuyorum sayın okur.

Muhabbetlerimle...

NE SANIYORSUN

Kimi fosforu sever kimi cırt sarısını
Kimi kelebek görür, dev eşek arısını
Çekip alsam verdiğim değerın yarısını
Şu güveninden eser kalır mı sanıyorsun?

Senin için kavrulan, yanan içim olmasa
Seçileni sen olan bu pis seçim olmasa
Eksiğini tam gören bakış açım olmasa
Her giydiğin üstüne olur mu sanıyorsun?

Arabeske bağladım Ankara marşı iken
Yalnız sana tabiyim herkese karşı iken
Kafam yirmi dört saat kapalı çarşı iken
Hayalin beynimde yer bulur mu sanıyorsun?

Güvercinin dururken tavuğa meyilsin ya
Bana denk tuttukların önünde eğilsin ya
İşin aslı şahsıma layıkta değilsin ya
Davul dengi dengine çalar mı sanıyorsun?

Hunharca kıskanırım dokunduğun herkesi
Benim için gözlerin mutluluğun merkezi
Bana Hint kumaşısın onlara mutfak bezi
Sana benden başkası ölür mü sanıyorsun

Filiz YÜKSEL

SEVDA YOLLARINDA KOŞAN ŞAİR: HAZANİ

Tamella ALİYEVA

Kayserili Şair Mustafa Ferit Yıldız (Ozan Hazani) Üstadımı belki on beş senedir tanıyorum. Bu günlerde şairin Hazan Rüzgârı kitabını okudum ve inceledim. Gerçekten demek lazımdır ki, şairin şiirleri vatan, vatanın dağlarını, obalarını çölleri, çimenlerinin kokusunu veriyor. Sanki şiirlerden gül kokusu geliyor. Şair, vatan, millet, Atatürk, manevi değerlerimiz, din, aşk, Mehmetçik, erenler, kültür, Türk Dünyası, tarih, bilginler vs. konularda ustalıkla şiirler yazmıştır. Şairin şiirlerinin dili ve üslubu ayrıca bir konudur. Şiirlerinin dili o kadar zengin ki yazmakla, söylemekle bitmez. Bu şiirlerdeki önemli konuları okurlara takdim etmek için önce konulardan konuşacak ve örnekler sunacağız. Şairin 'Yaşasın Cumhuriyet' şiirini heyecansız okumak mümkün değil. Şiir, Cumhuriyetimizin mimarı Atamızla başlar. Şair der ki, Atamız Cumhuriyeti bize miras bıraktı- diyen şair bir de onu arzulayır ki, bu Cumhuriyet sonsuza dek yaşasın. Şiir o kadar önemli arzularla sona erir ki, bu dörtlüğü okuyan her Türkiye vatandaşı mutluluktan gözyaşını tutamaz olur:

Sevdalıyız vatanın toprağına, taşına,
Albayrağı bu millet taç eyledi başına.

Kurduğun Cumhuriyet giriyor yüz yaşına
Sonsuza dek yaşasın kurduğun Cumhuriyet

(58) Vatan dediğimizde ilk hatırlananlar millet, Atatürk, Mehmetçik ve erenlerdir. Bütün bu konular şair Mustafa Ferit Yıldız üstadımızın şiirleri içinde en güzel sırada durmuşlar ve okurlara en güzel duygular sunmaktadır.

Azerbaycan'ın ünlü şairi Memmed Araz'ın şiirinin bir başka tür etkisini gördüm burada:

Atatürk denilende ayağa dur ki,
Yoksa vatanın kalbine değer.

Evet, Atatürk'ün ismi çekilenden Anadolu ve dünyanın dört köşesindeki Türkler ayağa kalkarak, Atanın ruhuna saygı duruşu yaparlar. Çünkü Ata bu vatani yoktan var etti, leş kargaları her taraftan Osmanlı Devleti'nin üstüne

gelmiş ve onu parsel parsel bölecektiler. 'Atanın vatan dardadır' çağırışına, kocası, genci kadını, belki toprağı, ağacı, denizi, nehri ayağa kalktı, sadece iki sözden oluşan bir cümle vardı, kutsal bir cümle: -Vatan dardadır- Taşıyla, toprağıyla erkeğı, kadınıyla herkes cepheye koştı, yemedi, aç çocuğına süt vermedi; "Ben yine bebe doğururum, vatan elden giderse ölürüm. Çünkü vatan yeniden doğulmaz." Evet, bunları zihninde düşünen, kalbi vatan, millet, Atatürk için çırpınan şair, her zaman Atatürk'ü düşünmüş, neye ihtiyacımız olduğunu dile getirmişti. Şair bu vatanın Ata tarafından bize miras bırakıldığını söylemektedir.

Türk Milleti unutmaz Atasını, ceddini,
Yedi düvel düşmana sen bildirdin haddini.
Esareten kurtardın ulu önder neslini
Sonsuza dek yaşasın kurduğun Cumhuriyet
(58)

Şair Türk Milleti'nin ne kadar vatan sevdalı olduğunu dile getirmektedir: Namerde boyun eğmez cengâver Türk Milleti/Kırar da zincirleri istemez esareti (58) Şairin Mehmed'im şiirini uygulanmadan okumak mümkün değil. Eğer Mehmetçikler Atanın çağırışına ses vermeseydiler, bugün bu vatan düşmanların esareti altında idi. Mehmetçikler vatanımız için can verdiler, kan verdiler ve bu gün biz onların kanından su içen bu toprakta onurla, kururla geziyor ve her zaman onlara dua ediyoruz:

Vatan uğruna verir canını,

Çağ açıp çağları yıkan Mehmed'im.

Tarihe yazdırır Türkün şanını,

Haykırır dağları çıkan Mehmed'im (59)

Üstadım Hazani bu ülkenin ilim, bilim, irfan, manevi zenginlik dünyasında önemle yere malik erenleri de unutmuyor, onları şiirlerin içinde sevi ve saygı ile yad etmektedir:

Hacı Bektaş Veli, Yunus Emreyiz,

Karacaoğlan sızlar gönül yaremez.

Pir Sultan, Nesimi ciğerparemiz,

Darda canana can verenler nerde? (60)

Mustafa üstadımın şiirlerinde manevi dünyamızın en güzel nimeti olan dinimizden söz açmaktadır. Şairin Sır (47); Ahvalimiz Pür Melal (62); Bilen Olmaz (66); Sana Muhtacım (72); Çağır Yarabbi (89) vs. şiirlerinde dinimiz kutsal düşüncelerine yer vermiştir. Şairin son iki şiiri dikkatimizi çok çekti. Sana Muhtacım ve Çağır Yarabbi... Şiirdeki lirik kahraman yaşadığı dünyanın dinimize uygun olmayan olaylardan bıkmıştır, hep Yüce Allaha ona yardım etmesi için yalvarmaktadır. Yolcuyum, yorgunum mekânım yoktur-diyor. Ve sözüne şöyle devam ediyor:

Nur cemalin göster, açılsın perde,
Ne olur ansızın rüyama gir de,
Hazani kuluna bir bade ver de,
O vaktin geldiği ana muhtacım (72)

Türk Dünyasının ölmez şairi, eserlerinde hümanizmin çiçek açtığı büyük üstat, filozof şair Nizami Gencevi aşka sevgiye büyük değer vermiş ve demiş:

Aşktır mihrabı yüce göklerin,
Aşksız ey dünya nedir değerini?

diyordu. Eğer insanın manevi dünyasında en yukarı baştaki tahtta oturan aşka, sevgiye bu kadar değer vermeseydi, ne Leyla-Mecnun, ne Hüsrev-Şirin olurdu.

Üstadım Mustafa Ferit Yıldız da şiirlerinde aşka yüksek değer veriyor. Şairin Salkımlara Feryat (33) şiirinde sevdiceğine övgüler yağdırır, ona der ki, gönül tahtımın en güzeli sensin. Hiç bir şey senin tadını vermez ve:
- Yıllanmış şarabımsın, kadehlere koyamam.
Yudum yudum içsem de ben tadına doyamam. (33)

Şair başka şairlerden farklı olarak sevgilisini cansız nesne ile kıyaslıyor, burada hem obrazlılık, hem de mecazın teşbih türü vardır. Yudum yudum hem obrazlılık, hem de mecazdır. M. Ferit Yıldızın diğer aşk şiiri Var mı aşkın pazarı? adındadır. Bu şiir diğer aşk şiirinden farklıdır. Arada sırada şair küçük ironilere dokunmaktadır. Örneğin, Burçlarımız tutmuyor ve ya duyguların körelmiş ruhumu avutmuyor. Daha sonra aşkın özüne, özeğine geliyor.

Gece gündüz durmadan ezberledim adını,
Kalbime sen damlattın mutluluğun tadını.
Eşin, benzerin yok ki, hayatımın kadını,
Şiir gibi güzelsin, ben nasıl anlatayım,

Şer, ölüm döşeğini dertlerimle yatayım.. (43)

Şair manevi duygularımızı ele alırken anne konusunu (73) ustalıkla işlemiştir. Bu şiiri okurken içim titredi, ellerim esti, çünkü annemi sadece bir buçuk yaşına kadar görmüşüm ve hâlâ yüzünü hatırlamıyorum. Şiiriniz bana anne hakkında Azerbaycan şarkısını hatırlattı:

Gözümün nuru, canın anam,
Büyüttün sen beni yana yana.
Saçının akına, karasına kurbanım,
Kalbinin o hazin laylasına kurbanım (73)

Anne konusu şiirimizde maneviyat konularının başında geliyor. Anne dokuz ay bizi yüreğinin altında besleyen, elleri hep üstümüzde. Güzel şeylere bakmış, biz güzel olalım diye, güzel şeyler konuşmuş dilimiz tatlı olsun diye. Bir yerde okumuştum 19 yy. İngiliz romantizminin dünyaca ünlü şairi Bayron annesinin betninde olarken anne onların bahçesine eğilmiş elma dalında güzel meyveler görür, elini uzatır ki, bir elma koparsın anında elini çekiyor: "Hayır, olmaz, çocuğum hırsız olur." Bakın, anneler dokuz ay yüreklerinin üstünde, ömrü boyu yavrusunu yüreğinin içinde büyütür. Evet, anneler böyle fedakardır. Şair de annesinin bu zahmetini sözlerle, mısralarla bize iletir. Der ki "beni kundaklara sardın, beledin, büyüdüm, annem, yavrum diye sarıldın boynuma."

Zaman gelir şair, annesini ebediyete yolcu eder ama anne hasreti onu her zaman kısıp kavurur ve der:

Hasretin sinemi kavurur yakar,
Ebede gidenler gelmez ki, anne (73)

Hazani üstat annesi için yazdığı bu güzel şiiri şu mısralarla bitirir:

Hazani'nin gelmez baharı, yazı,
Mızrap vurdu, felek kırıldı sazı.
Öksüz ya Ferit'in çıkmaz avazı,
Yüreğimde sancı dinmez ki anne (73)

Mustafa Ferit Yıldız, edebiyatımızın, şiirimizin önde gelenlerine, bilginlerimize saygı ve sevgi ile yaklaşmakta, onlara dillere destan şiirler ithaf etmektedir. Şair Altaylar'da Ortaç şirinde Bilge Kağan, Yesevi, Hacı Bektaş, Yunus Emre, Hacı Bayram, Saltık ve diğer bilginleri sevgi ve saygı ile anmaktadır:

Hacı Bektaş yarenler, yola çıktı Yunus'la.
Hacı Bayram bilgeler, yoldaş oldu Saltıkla (94)

Şair, Dost Azerbaijan, Dostum Yalın-
sak'a, Bekir Abi'ye şiirlerinde de şairin bilgin-
lere saygı ve sevgisini görmekteyiz.

Şimdi de Hazani üstadımızın şiirlerindeki
dil ve üsluba dikkat edelim. Bildiğimiz gibi dil
ve üslup şiirin şah damarıdır. Şiirin dilini gü-
zelleştiren, zenginleştiren dil ve üsluptur. Ön-
celikle, Hazani üstadımın şiirlerindeki mecaz-
lara dikkat edelim. Şairin şiirlerinde çok sayıda
mecaz vardır ki, bu da onu gösterir ki, şairin
şiirinin dili zengindir. En güzel mecazları seçtik
ki, bunun da sayısı belki yüzü geçmiştir.

Bazen bir şiirde 15 veya 20 mecaz bile
vardır. Makalenin sayfasını göz önünde tutarak
o mecazları şiirin içinde örnek içinde vermeye-
ceğiz, sonradan bazılarını şiirin içinde okurlara
takdim edeceğiz. Seçtiğimiz örnekler: Bakışın
sinede köz eylemesi, Cemal güneşi, ayı döndü-
rür; Kışnetir semaya şahlanan tayı (15);

Toprağın bağrına cevherdim kazdım;
Elekten eleyip çözdürdün beni;
Aşkın potasında süzdürdün beni;
Dümensiz gemiler çöktü karama;
Yüreğime inci, mercan düzerken (16);
Aşkın beni can evinden vurdu yâr;
Sevda ocağında pişmeyen bilmez;
Hicran şarabını içmeyen bilmez (17);
Hasretin közünü döktün bağrıma (19);
Garip ispinoz gibi konağına konsaydım
(20); Damla düşmeyince aşkın közüne (22);
Gönül dağlarıma yıldırım düştü;
Yıllarca hasretin sinemi deşti;
Name oldum kemanların telinde;
Ömür trenini bekledim garda (23);
Bağrımdaki yarayı özleminle sararım
(24); Yüreğimde kelepçe bir an olsa bir an ol-
sun gülemem (25);

Derelerden coşarak yüreğine akarım
(26);

Gönül sarayında masum köleyim (31);
Girdabına kapılsam aşkın beni yutar mı?
(36) vs.

Şimdi şiirlerden mecazlara ait birkaç ör-
nek sunalım:

Dümensiz gemiler çöktü karama,
Aşkın rotasında yüzdürdün beni (16)
Busen dudağımyı köz gibi dağlar,
Sevda şelalesi göğsünde çağlar. (19)
Gözlerinle dünyamı seyredip okuyorsun,
İlmek ilmek sevgiyi bağrıma dokuyorsun

(42)

Aşıklar sazını astı duvara,
Gaflet uykusundan uyanın artık (70)

Mustafa Ferit Yıldız üstadımın şiirlerinde
mecazın teşbih türü de ustalıklı kullanılmıştır.
Birkaç örneğe dikkat edelim:

Yaralı gönlüme çıngı saçarsın,
Ürkek ceylan gibi neden kaçarsın? (19)
Issız dağ yamacında susuz kalmış pınarım,
Senin özleminle yar için için yanarım (26)
Gülden almış rengini tomurcuk dudakların,
Cümlesi sende mevcut doyulmadık tatla-
rın. (36) Gayrı dost yarene eylemez minnet,
Taş olmuş yürekler özler hormonlu (78)
Üstadın şiirlerindeki oranlılık, kişileşme
veya cansıza canlılık vermek olayı da dikkati-
mizi çekti. Örneklere bakalım,
Gönül dağlarıma yıldırım düştü,
Yıllarca hasretin sinemi deşti (23)

Obrazlılıkla bağlı diğer örnekleri mısra-
da değil, tek tek vereceğiz. Örneklere dikkat
edelim: - Kafiyeyle üç yoldaş olur kafiyeyle
(21); Semada kehkaşanlar gıpta eyler sesine
(24); Hicranla baş başa kaldım, bizarım (34);
Kalemler katlime ferman yazınca (44); Felek
yerden yere çaldı (49); Aşk, sen taktın boynu-
ma sevdanın kemendini (56). Burada mecaz ve
obrazlılık var. Aşk canlıdır, sevdanın kemendi
ise mecazdır ve teşbihtir. Felek sille vurdu, sab-
rım sınadı (83) vs.

Mustafa Ferit üstadımın şiirlerindeki de-
yimler de dikkatimi çekti.

Örnekler: Felek kirmanında döndürdü
beni (17), Ben bir bahtı karayım. (21); Yıllan-
mış şarabımsın. (33); Vurgun yemiş ceylan.
39); Gözlerin kan çanağı..(41); Geceleri dokuz
doğuran (52); Gönül yarama köz bastım (67);
Kin kusur fitne yayan (79); Kör düğüm atmışlar
(83); Güvendim dağa karlar yağdı (88); Felek-
ten üç-beş gün olsa da çalın (116); Yedi düvel
bilir senin şanını (117) vs.

Şiirin dil ve üslûğü dedikte leksik vahitler
yada düşüyor. Mustafa Ferit üstadımın şiirlerin-
de çok sayıda sinonim ve antonim vardır. Si-
nonim eş anlamlı, ama farklı yazılan sözlerdir.
Antonim farklı yazılar ve zıt anlamlı sözlerdir.

Omonimler çok anlamlı sözlerdir ki, bun-
lara az rastladık. Sinonimlere örnekler verelim.
Sinonim çok olduğu için onları örnek içinde
vermemeye çalıştık.

Örneğin; kar-boran (10); köşk-kasır (20); gül-çiçek (28); aramak-sormak (30); gezinmek-dolaşmak; üflemek-söndürmek (39); benzer-eş (36); kavrulmak- yanmak; kanatlanmak-uçmak, kimsesiz-garip (47); kin-nefret (70); sorgusuz- sualsiz (71); gizli-saklı (79) vs. Gönü bir Kâbe'dir, sakın ha yıkma. Muhabbetin yolu sevgiden geçer (84) Haykırsam dost diye çıkmaz avazım, Hazan oldu gayrı baharım, yazım (91)

Şimdi buraya dikkat ediniz. Şair bir mısra da hem sinonim hem antonim kullanılmıştır. Bahar-yaz sinonim, hazan-bahar antonimdir. Şairin ustalığı da mehz buradadır. Antonimlere dikkat edelim. Antonimler dилcilikte leksik vahitler bölümündedir. Eserlerde kullanılan zır ifadeler denilir, özellikle, şiirlerde fikri daha da güçlendirmek, onun çalarını arıtmak maksadıyla kullanılmaktadır.

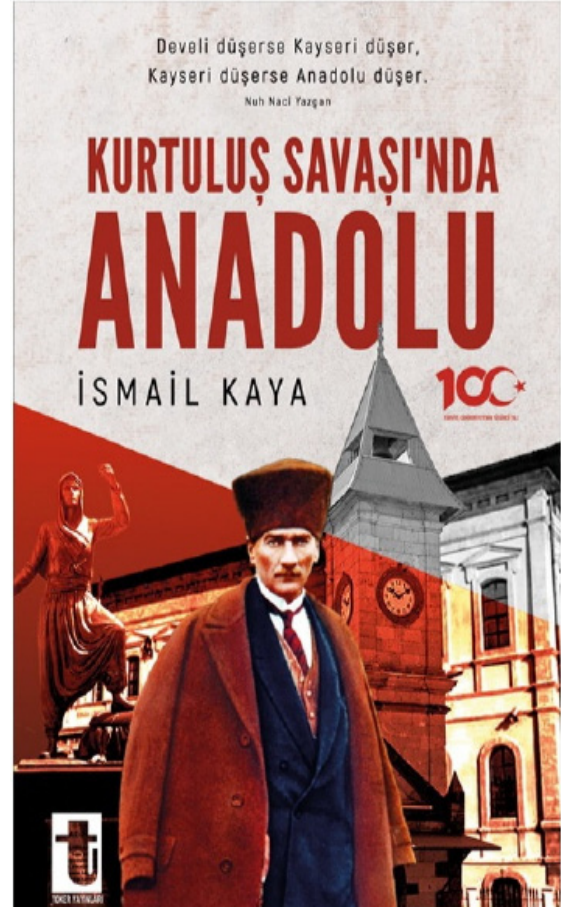
Mustafa Ferit üstadımın şiirlerinde antonimler çoktur, onu da itiraf edeyim ki, sinonimler daha çoktur. Önce örnekleri mısranın içinde olmadan sunalım, sonra da birkaç örneği mısranın içinde verelim. Antonimlere örnekler:-Tu-tuşmak- söndürmek (17); Anzer balı-zehir (23); Solan yapraklar-nevbahar (27); Gidiş-geliş (35); Gündüz-gece (37); Ateş-kül (44); Yoktan-var eden (47); Hasret-vuslat (50); gece-gündüz; han idim-viran oldum (65), aydın-çağır (70);

Namertlere boyna eğer merdimiz
Düzmece düzene, uyan uyana (79)
Doğuya dönmeyiz Batıya bakmaz,
Bu yüzden sefalet bizi bırakmaz (80)
Ervaktan geldim de fani dünyaya
Ezelden ebede göçüp giderim (92)
Güzelleri yerdirdiler,
Çirkinleri sevdirdiler.

Bu mısralardaki mert-namert; Doğu-Batı; ezel-ebed; güzel-çirkin yerinde kullanılmış antonimlerdir. Önceden okurlara dedik ya, Mustafa Ferit Yıldızın üstadımın şiirlerinin dili çok zengindir zengin dil hakkında yukarıda konuştuk, örnekler sunduk. Şimdi ise bu şiirlerin dilinde diğer dилcilik vahitlerine rastladık. Aynı zamanda hiciv türünde yazılmış şiirler. Örneğin, Hormonlu (78); Kavramsız (89); Amip-

ler (81); Yalakalar (86); Maruzat: - Name-1; Kaçacağım (111); Soykalasica (112) vs. Türk Dünyası (Altaylarda Ortaç (94); Dost Azerbaycan (95); Türkistan (96); Dostum Yalısak (97); Örf-adet (Bizim Yörükler (11); Kültüre Sevgi (Aydın Efesi (117); Üstada saygı Edebiyatı (64); (65); Seyrani (74); Sadi Şirazi'ye (76); Tarih ve Bilginler (Altaylarda Ortaç (94); Dost Azerbaycan (95); vs. Şiirlerin dilinde arkaizm, toponimika, varvarizm, yabancı kelime, neolojizm vs. rastladık. Bu konulardan bazılarını örnekler verelim. Örneğin, arkaizm:-Fecir vakti (41); farika (52) mektep (53); beyhude (62); muhannet (63); munferi (67); hurafe (90); zinhar (85); Toponimika -eserlerde verilen mekan, dağ, nehir, deniz, sokak, ülke vs. isimler. Örnekler, Erciyes, Ağrı, Süphan, Göreme, Gesi (10); Kızılırmak; Kayseri (11); Hindistan, Fizan, Kafdağı (39); Hira Dağı (40); Kerbela (42); Semerkant (97); Madran, Toros, Didim (117) vs. Varvarizm (argo)-zibidi (52); piyon, yavşak (53); edebsiz (54); yalaka (62); çengi (64); kudurdu; kahpe; kanı bozuk (70); don (78); düzü (85); hıyar, keriz, beleş; enayi, havlamak, yal yiyen; pislik, emici bit (86 vs. Yabancı kelime gar; tren (23); adres (30); reçete, akyuvar (35); sendrom; şizofreni, paranoya; transparan (54); kumpas (66); emperyalist (71) vs. Neolojizm-yeni sözler:-Gürbetistan; Mercanistan; Güzelistan; Şiiristan; Gülistan; Gazelistan; Kederistan; Kabristan (28); farika halayık (52); senarist (53); fenomen; sendrom; siyatik; pansuman; şovmen (54); medya (98) vs. Ve böylece, Anadolu'nun tanınmış şairi Kayserili Mustafa Ferit Yıldız üstadımın şiir gülistanından hiç ayrılmak istemedik. Sadece yeniden görüşmek üzere ayrılacağız. Ne kadar ki, şiir var, haya da var ve biz şairlerin Şiir Gülistanında seyahatimize devam edeceğiz Ve sözümüzü bütün şairlerin şiirlerinde şah konu olan, manevi konuların başında gelen Anne şiirinden bir cennet çiçeğine benzer, cennet kokulu bir dörtlükle bitirmek istiyoruz:

Hazani'nin gelmez baharı, yazı,
Mızrap vurdu, felek kırıldı sazı.
Öksüz ya Ferit'in çıkmaz avazı,
Yüreğimde sancı dinmez ki, anne...

Mustafa Ferit YILDIZ'ın "HAZAN RÜZGÂRI" adlı şiir kitabı Türk Edebiyatı yayınlarından ve İsmail KAYA'nın "KURTULUŞ SAVAŞINDA ANADOLU" adlı kitabı Toker yayınlarından çıktı.

Çok yakında düzenlenecek bir imza gününde okuyucularıyla buluşacaklar.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı dergimizin abonesidir

